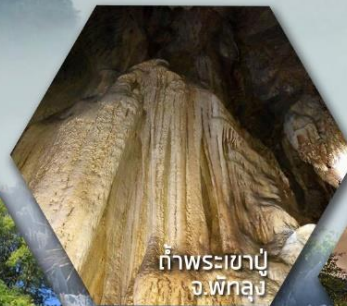

รายงานผลการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ
ของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา
ธรณีสำนฐานและภูมิลักษณะวรรณา และถ้ำ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. เรื่องเดิม	๑
๒. การดำเนินงาน	๑
๓. ผลการดำเนินงาน	๓
๓.๑ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก	๓
๓.๒ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อันควรอนุรักษ์ประเภทภูเขา	๑๓
๓.๓ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณา	๑๗
๓.๔ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อันควรอนุรักษ์ประเภทถ้ำ	๒๒
๔. สาเหตุและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชาติ	๓๑
๕. ข้อเสนอแนะ	๓๒
ภาคผนวก ๑	๓๔
ภาคผนวก ๒	๔๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๔
๒	รายละเอียดของแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง	๙
๓	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทภูเขา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๔
๔	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทธรณีสถานและภูมิทัศน์ธรรมชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๘
๕	แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทถ้ำ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓	๒๓
๖	รายละเอียดของแหล่งธรรมชาติประเภทถ้ำที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง	๒๖

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
๑	จำนวนแหล่งธรรมชาติที่มีการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ รายประเภท	๓
๒	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทน้ำตก	๘
๓	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทภูเขา	๑๖
๔	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทธรณีฐานและภูมิลักษณะวรรณ	๒๑
๕	ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรักษาประเภทถ้ำ	๒๕

รายงานผลการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งธรรมชาติ
อันควรรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณ และถ้ำ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. เรื่องเดิม

การดำเนินงานที่ผ่านมาสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม (กตศ.) ได้จัดทำเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์วรรณ และถ้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีรับทราบเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ และ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ตามลำดับ ทั้งนี้ เกณฑ์ฯ ดังกล่าว ใช้เป็นเครื่องมือให้กับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่และรับผิดชอบดูแลแหล่งธรรมชาติดังกล่าว เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และวนอุทยาน เป็นต้น นำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินสถานภาพแหล่งธรรมชาติของตนเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ การติดตามและตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งธรรมชาติฯ โดยใช้ตัวชี้วัดที่เป็นเกณฑ์เดียวกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้ และง่ายต่อการติดตามตรวจสอบช่วยให้ทราบสาเหตุของผลกระทบทั้งจากภัยธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ ในการนำมาพิจารณาบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติ และกำหนดเป็นแนวทางมาตรการแก้ไขได้ทันต่อสถานการณ์ โดยมีเป้าหมายในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และอยู่ในสภาพที่ไม่เสื่อมโทรม มีระดับของผลกระทบที่ไม่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ ส่งผลให้แหล่งธรรมชาติฯ มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่ดี ซึ่งจะเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเกิดความสมดุลในการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

๒. การดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม (กตศ.) จึงได้กำหนดให้มีการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑ การอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบนเว็บไซต์ <http://naturalsite.onep.go.th/> ให้กับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่และรับผิดชอบดูแลแหล่งธรรมชาติ และเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวให้กับหน่วยงานในพื้นที่และเครือข่ายการอนุรักษ์เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการข้อมูล ทั้งปรับปรุงและแก้ไขข้อมูลให้มีความถูกต้องร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ๓ ส่วน คือ ๑) ข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ๒) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (เว็บไซต์) และ ๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (ภาคผนวก ๑)

๒.๒ การติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ ที่ได้จัดทำไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามการประเมินการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติฯ ทั้งนี้ การดำเนินการติดตามประเมินเชิงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติฯ ได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และวนอุทยาน เป็นผู้ประเมินตามเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบนเว็บไซต์ <http://naturalsite.onep.go.th> และทางไปรษณีย์ เป็นต้น รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่สำรวจพื้นที่เพื่อติดตามสภาพปัจจุบันของแหล่งธรรมชาติ (ภาคผนวก ๒) โดยรายละเอียดของเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์มีดังนี้

เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หมายถึง ค่าเกณฑ์ที่แสดงถึงคุณภาพของสภาวะแวดล้อม ภายใต้แนวคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาวะดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ระดับที่ยอมรับหรือกำหนดขึ้น อันจะไม่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งธรรมชาติ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

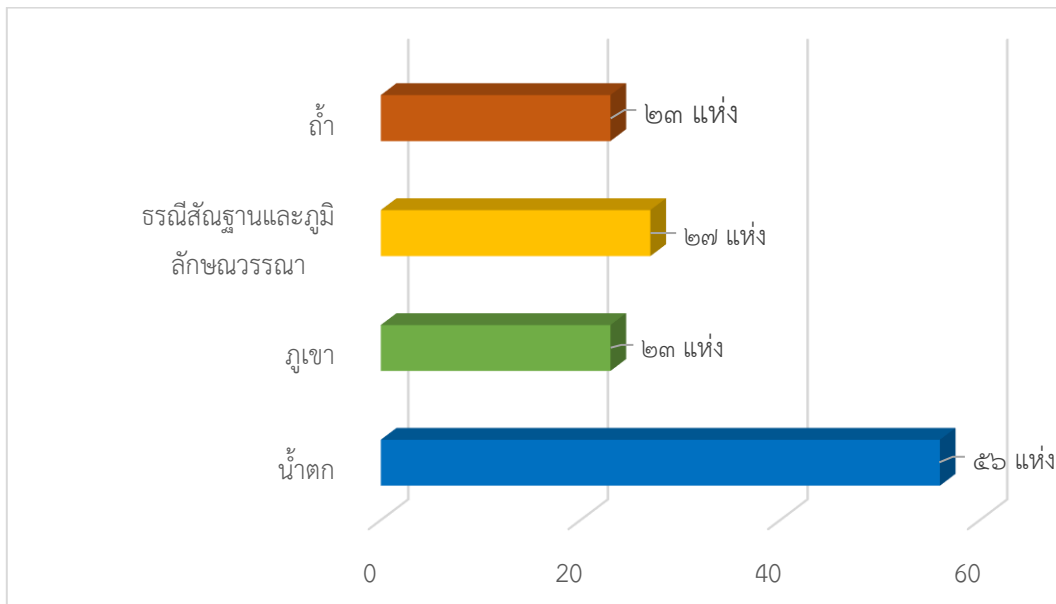
- ๑) เกณฑ์ของแหล่งด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม
- ๒) เกณฑ์ของแหล่งด้านองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม
- ๓) เกณฑ์ของแหล่งด้านผลผลิตจากการบริการสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ
- ๔) เกณฑ์ของแหล่งด้านการบริหารจัดการ

ซึ่งได้มีการศึกษาเพื่อกำหนดปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ที่ครอบคลุมเกณฑ์ทั้ง ๔ ด้านดังกล่าวไว้แล้วในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ ทั้งนี้ เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดไว้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖
ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓
ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ (ผลกระทบสูง)	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐

๓. ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์

ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์นั้น ได้ดำเนินการติดตามประเมินแหล่งธรรมชาติ จำนวน ๔ ประเภท ได้แก่ น้ำตก ภูเขา ธรณีสถานและภูมิลักษณะธรรมชาติ และถ้ำ ซึ่งผลการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ จำนวนทั้งหมด ๑๒๙ แห่ง แบ่งเป็น ประเภทน้ำตกที่ได้รับการประเมิน จำนวน ๕๖ แห่ง ประเภทภูเขาที่ได้รับการประเมิน จำนวน ๒๓ แห่ง ประเภทธรณีสถานและภูมิลักษณะธรรมชาติที่ได้รับการประเมิน จำนวน ๒๗ แห่ง และประเภทถ้ำที่ได้รับการประเมิน จำนวน ๒๓ แห่ง (รูปที่ ๑)

รูปที่ ๑ จำนวนแหล่งธรรมชาติที่มีการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ รายประเภท

๓.๑ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก สามารถติดตามและประเมินน้ำตก ได้จำนวน ๕๖ แห่ง แบ่งเป็นภาคเหนือ ๒๓ แห่ง ภาคกลาง ๗ แห่ง ภาคตะวันออก ๒ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๘ แห่ง และภาคใต้ ๑๖ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๑ และรูปที่ ๒) พบว่า แหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกอยู่ในเกณฑ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐ - ๑.๖๖) มีจำนวน ๕๒ แห่ง ระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ - ๒.๓๓) จำนวน ๔ แห่ง (ตารางที่ ๒) ดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประเภทน้ำตก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ผลผลิตจาก การบริการ	การบริหาร จัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
ภาคเหนือ									
๑	น้ำตกคลองลาน*	อุทยานแห่งชาติคลองลาน	กำแพงเพชร	๑.๐๒	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๐๘	ดี
๒	น้ำตกขุนกรณ์*	อุทยานแห่งชาติลำน้ำกก (เตรียมการ)	เชียงราย	๑.๑๖	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๗๗	๑.๒๓	ดี
๓	น้ำตกตาดควัน	วนอุทยานน้ำตกตาดควัน	เชียงราย	๑.๔๑	๑.๒๕	๑.๔๐	๒.๑๔	๑.๔๙	ดี
๔	น้ำตกปูแกง*	อุทยานแห่งชาติดอยหลวง	เชียงราย	๑.๓๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๒๒	ดี
๕	น้ำตกศรีชมภู	วนอุทยานน้ำตกศรีชมภู	เชียงราย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๖	น้ำตกแม่กลาง*	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๒๖	๑.๐๐	๑.๖๐	๑.๑๘	๑.๒๘	ดี
๗	น้ำตกแม่ยะ*	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๕๐	๑.๑๓	ดี
๘	น้ำตกแม่สา*	อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	เชียงใหม่	๑.๒๑	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๓๖	๑.๒๐	ดี
๙	น้ำตกห้วยแก้ว*	อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๗๓	๑.๑๓	ดี
๑๐	น้ำตกห้วยป่าพลู	อุทยานแห่งชาติศรีลานนา	เชียงใหม่	๑.๕๑	๑.๒๕	๑.๖๐	๑.๐๙	๑.๔๑	ดี
๑๑	น้ำตกธารารักษ์*	องค์การบริหารส่วนตำบลมหวาน	ตาก	๑.๔๐	๑.๗๕	๑.๔๐	๑.๕๐	๑.๔๕	ดี
๑๒	น้ำตกพาเจริญ*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ	ตาก	๑.๑๘	๑.๒๕	๑.๒๐	๑.๒๗	๑.๒๐	ดี
๑๓	น้ำตกลานสาง*	อุทยานแห่งชาติลานสาง	ตาก	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๑๔	น้ำตกตาดหลวง	อุทยานแห่งชาติดอยภูคา	น่าน	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๓๖	๑.๐๕	ดี
๑๕	น้ำตกจำปาทอง*	อุทยานแห่งชาติดอยหลวง	พะเยา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๐๓	ดี
๑๖	น้ำตกภูซาง*	อุทยานแห่งชาติภูซาง	พะเยา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๒๗	๑.๑๐	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ผลผลิตจาก การบริการ	การบริหาร จัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๑๗	น้ำตกแก่งโสภา*	อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง	พิษณุโลก	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๗	๑.๐๖	ดี
๑๘	น้ำตกชาติตระการ*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ	พิษณุโลก	๑.๒๘	๑.๕๐	๒.๒๐	๑.๗๗	๑.๕๒	ดี
๑๙	น้ำตกแม่เงิงหลวง	อุทยานแห่งชาติเวียงโกศัย	แพร่	๑.๔๔	๑.๕๐	๑.๖๐	๑.๕๔	๑.๕๕	ดี
๒๐	น้ำตกแม่สุรินทร์*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์	แม่ฮ่องสอน	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๒๑	น้ำตกแจ้ซ้อน*	อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน	ลำปาง	๑.๑๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๗	๑.๑๓	ดี
๒๒	น้ำตกวังแก้ว*	อุทยานแห่งชาติดอยหลวง	ลำปาง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๐๓	ดี
๒๓	น้ำตกตาดดาว*	อุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย	สุโขทัย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
ภาคกลาง									
๒๔	น้ำตกเขาพัง (น้ำตกไทรโยคน้อย) */**	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๗๗	๑.๗๕	๑.๘๐	๑.๖๔	๑.๗๕	ปานกลาง
๒๕	น้ำตกไทรโยคใหญ่*	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๓	๑.๐๙	ดี
๒๖	น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น*	อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์	กาญจนบุรี	๑.๗๑	๑.๕๐	๑.๖๐	๑.๙๑	๑.๗๐	ปานกลาง
๒๗	น้ำตกเอราวัณ*	อุทยานแห่งชาติเอราวัณ	กาญจนบุรี	๑.๐๔	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๔๑	๑.๑๒	ดี
๒๘	น้ำตกนางรอง*	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	นครนายก	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๔๐	๑.๒๗	๑.๑๓	ดี
๒๙	น้ำตกสาริกา*	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	นครนายก	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี
๓๐	น้ำตกเจ็ดสาวน้อย*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย	สระบุรี	๑.๔๖	๒.๐๐	๑.๔๐	๒.๐๕	๑.๕๙	ดี
ภาคตะวันออก									
๓๑	น้ำตกพลิ้ว*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว	จันทบุรี	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๐๘	ดี
๓๒	น้ำตกธรรมชาติ*	องค์การบริหารส่วนตำบลปายุบใน	ระยอง	๑.๐๐	๒.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๑๓	ดี

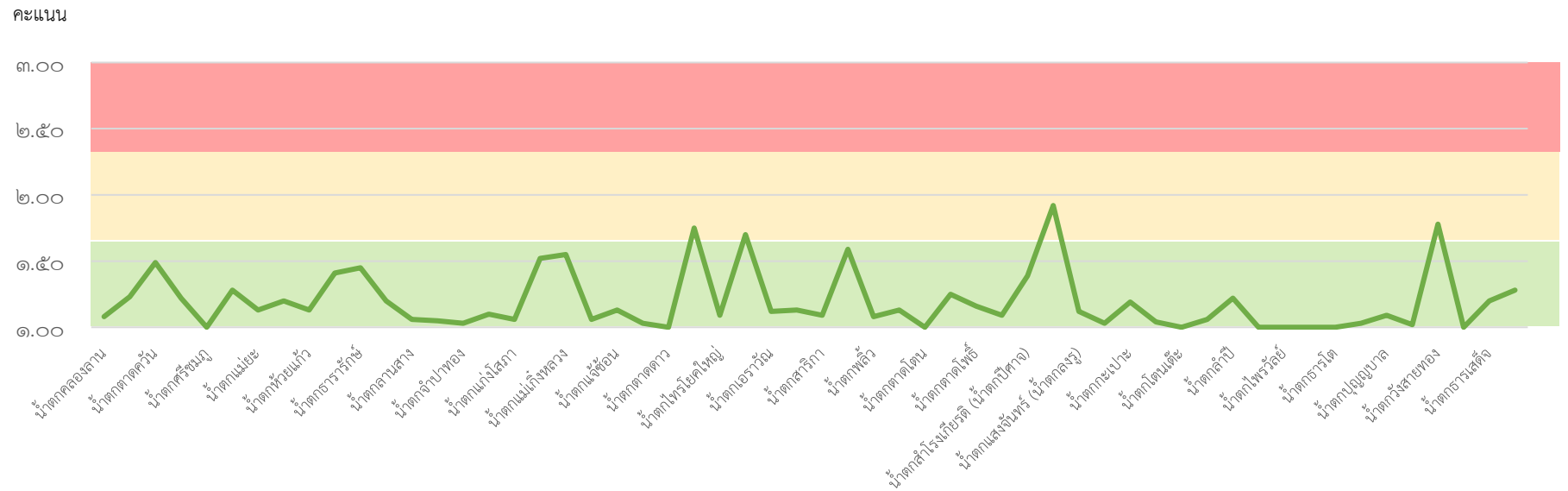
ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ผลผลิตจาก การบริการ	การบริหาร จัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
๓๓	น้ำตกตาดโตน*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน	ชัยภูมิ	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๓๔	น้ำตกตาดขาม*	อุทยานแห่งชาติภูถ้ำกา	นครพนม	๑.๑๓	๑.๐๐	๑.๖๐	๑.๕๙	๑.๒๕	ดี
๓๕	น้ำตกตาดโพธิ์*	อุทยานแห่งชาติภูถ้ำกา	นครพนม	๑.๐๗	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๕๙	๑.๑๖	ดี
๓๖	น้ำตกเหวสุวัต*	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	นครราชสีมา	๑.๐๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๔๑	๑.๐๙	ดี
๓๗	น้ำตกสำโรงเกียรติ (น้ำตกปีศาจ)*	สวนรุกขชาติน้ำตกสำโรงเกียรติ	ศรีสะเกษ	๑.๑๘	๑.๒๕	๑.๔๐	๒.๔๑	๑.๓๙	ดี
๓๘	น้ำตกห้วยจันทร์*	หน่วยป้องกันและพัฒนาป่าไม้ขุนหาญ	ศรีสะเกษ	๑.๘๙	๑.๕๐	๑.๘๐	๒.๔๕	๑.๙๒	ปานกลาง
๓๙	น้ำตกแสงจันทร์ (น้ำตกलगรู)	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๖	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๒๗	๑.๑๒	ดี
๔๐	น้ำตกสร้อยสวรรค์	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๗	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
ภาคใต้									
๔๑	น้ำตกกะเปาะ*	วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ	ชุมพร	๑.๓๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๗	๑.๑๙	ดี
๔๒	น้ำตกคลองเพรา*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกหวาง	ชุมพร	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๔	ดี
๔๓	น้ำตกโตนเต๊ะ*	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	ตรัง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔๔	น้ำตกซีโป*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกซีโป	นราธิวาส	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๔๕	น้ำตกลำปี	อุทยานแห่งชาติเขาลำปี- หาดท้ายเหมือง	พังงา	๑.๐๗	๑.๕๐	๑.๔๐	๑.๒๗	๑.๒๒	ดี
๔๖	น้ำตกบ้านโตน (น้ำตกโตนแพรทอง)*	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	พัทลุง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ผลผลิตจาก การบริการ	การบริหาร จัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๔๗	น้ำตกไพรวัลย์	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	พัทลุง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔๘	น้ำตกหม่อมจุ้ย*	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	พัทลุง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔๙	น้ำตกธารโต*	อุทยานแห่งชาติบางลาง	ยะลา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๐	น้ำตกละออกรุง*	อุทยานแห่งชาติบางลาง	ยะลา	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๕๑	น้ำตกปยุณบาล*	อุทยานแห่งชาติลำน้ำกระบุรี	ระนอง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๖๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี
๕๒	น้ำตกหวาง*	อุทยานแห่งชาติน้ำตกหวาง	ระนอง	๑.๐๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๕๓	น้ำตกวังสายทอง**	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	สตูล	๑.๖๓	๒.๐๐	๑.๘๐	๒.๒๗	๑.๗๘	ปานกลาง
๕๔	น้ำตกวังหิน	อุทยานแห่งชาติเขาสก	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕๕	น้ำตกธารเสด็จ	อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ- เกาะพะงัน	สุราษฎร์ธานี	๑.๑๑	๑.๗๕	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๒๐	ดี
๕๖	น้ำตกเขาแพง*	อุทยานแห่งชาติธารเสด็จ- เกาะพะงัน	สุราษฎร์ธานี	๑.๑๑	๑.๕๐	๑.๔๐	๑.๗๓	๑.๒๘	ดี

หมายเหตุ * แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ - ๒.๓๓)

รูปที่ ๒ ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันครอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ปิงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

หมายเหตุ

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับประดัดดี	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐ - ๑.๖๖
คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ - ๒.๓๓
คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับประดัดต่ำ (ผลกระทบสูง)	ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔ - ๓.๐๐

ตารางที่ ๒ รายละเอียดของแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
๑	น้ำตกเขาพัง (น้ำตกไทรโยค น้อย) จังหวัด กาญจนบุรี	ผล ประเมิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ประเมิน อุทยาน แห่งชาติ ไทรโยค	๑.๗๗	๑.๗๕	๑.๘๐	๑.๖๔	๑.๗๕	เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่ยังคงสภาพ ความเป็นธรรมชาติที่สวยงามร่มรื่น ต้นกำเนิดเป็นน้ำผุดจากภูเขา แล้วไหลลงมาที่บริเวณหน้าผา ตกลงสู่โขดหินที่ลดหลั่นกันลงมา แล้วจึงไหลเป็นธารน้ำสู่แอ่งน้ำ เบื้องล่าง ด้านบนของน้ำตกมีการ ค้นพบถ้ำสวรรค์-วังบาดาล ซึ่งเป็นถ้ำ ขนาดเล็ก มีความสวยงามมาก อีกทั้ง ตั้งอยู่ริมทางหลวงจึงสะดวกต่อการ มาท่องเที่ยว (แหล่งธรรมชาติอันควร อนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒)	ปัญหาเรื่องการจัดการขยะ เนื่องจากมี ปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีค่อนข้างมาก ทำให้มีปัญหาเรื่องการจัดการขยะบ้าง ทั้งจากนักท่องเที่ยวและจากผู้ประกอบการ ร้านค้า รวมถึงผู้ที่ทำกิจการแพท่องเที่ยว <u>การดำเนินการและการแก้ไข</u> - มีการรณรงค์ให้คัดแยกขยะ และมีการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยประชุมร่วมกับผู้ประกอบการเกี่ยวกับ การเลิกใช้บรรจุภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม ซึ่งตอนนี้ทางผู้ประกอบการ ก็ให้ความร่วมมือ เหลือเพียง ๒ - ๓ ร้าน เท่านั้น	-

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
๒	น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น จังหวัดกาญจนบุรี	ผล ประเมิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ประเมิน อุทยาน แห่งชาติ เขื่อนศรี นครินทร์	๑.๗๑	๑.๕๐	๑.๖๐	๑.๕๑	๑.๗๐	เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามที่สุด แห่งหนึ่งของประเทศ มีทั้งหมด ๗ ชั้น จุดที่น่าสนใจคือ ความงามของม่าน น้ำตกที่ไหลลดหลั่นกันลงมาเป็นชั้น เล็กชั้นน้อย มีความสวยงามมาก บรรยากาศที่รายล้อมไปด้วยป่าเขา และต้นไม้ขนาดใหญ่ที่มีความ สมบูรณ์ ทางธรรมชาติ (แหล่ง ธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติ คณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒)	- น้ำในน้ำตกน้อยกว่าปีที่แล้ว แต่จาก การตรวจวัดคุณภาพน้ำพบว่าน้ำตก มีคุณภาพอยู่ในอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน - ทิศนวิสัยบริเวณที่มีการก่อสร้าง (อาคาร ๔ หลัง) ดูไม่สวยงาม <u>การดำเนินการและการแก้ไข</u> - มีการกันเขตพื้นที่ก่อสร้างเพื่อป้องกัน อันตรายแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งมีการงด ใช้เครื่องจักรในขณะที่มีนักท่องเที่ยว จำนวนมาก เพื่อลดการส่งเสียงรบกวน - มีการตั้งถังขยะไว้ตามจุดต่าง ๆ รวมทั้งมีการคัดแยกขยะ และมีเจ้าหน้าที่ ฝ่ายโยธาเดินเก็บขยะทุกวันศุกร์	
๓	น้ำตกห้วยจันทร์ จังหวัดศรีสะเกษ	ผล ประเมิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ผู้ประเมิน หน่วย ป้องกัน	๑.๘๙	๑.๕๐	๑.๘๐	๒.๔๕	๑.๙๒	เป็นน้ำตกขนาดกลางที่สวยงาม มีลักษณะเป็นลำธารสายกว้างไหล ลดหลั่นมาตามชั้นหิน มี ๓ ชั้น มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด บริเวณเขาเสลา (ภูเสลา) แล้วไหลลง สู่แม่น้ำมูลที่อำเภอเมือง จังหวัด	- ฝนแล้ง ทำให้มีปริมาณน้ำน้อย แต่น้ำจะ มีมากในหน้าฝน และน้ำมีสีขุ่นเนื่องจาก พื้นที่ด้านบนเหนือน้ำตกเป็นพื้นที่ เกษตรกรรม - ปัจจุบันมีชาวบ้านบุกรุกพื้นที่บริเวณ เหนือน้ำตกเพื่อทำการเกษตร และใช้	

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
		และพัฒนา ป่าไม้ ขุนหาญ						ศรีสะเกษ มีน้ำตลอดปี สามารถ ลงเล่นน้ำได้ บริเวณน้ำตกร่มรื่น รายล้อมด้วยพันธุ์ไม้ป่า เป็นแหล่ง พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน (แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตาม มติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒)	สารเคมี รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ ที่ดินจากการปลูกยางพาราที่หมดอายุ มา ปลูกทุเรียนแทน ทำให้มีการใช้น้ำมากขึ้น - ในช่วงที่น้ำแห้งนักท่องเที่ยวมีจำนวน น้อยลง แต่เมื่อน้ำตกริมมีน้ำปริมาณมาก ขึ้น นักท่องเที่ยวก็เพิ่มจำนวนมากขึ้น <u>การดำเนินการและการแก้ไข</u> - ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยจันทร์ ได้ทำเรื่องขอใช้พื้นที่จาก กรมป่าไม้ เพื่อการบริหารจัดการเป็น แหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ - มีการจัดการพื้นที่บริการ โดยแบ่งโซน ร้านค้าและลานจอดรถชัดเจน	
๔	น้ำตกวังสายทอง จังหวัดสตูล	ผล ประเมิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ประเมิน เขตรักษา พันธุ์	๑.๖๓	๒.๐๐	๑.๘	๒.๒๗	๑.๗๔	เป็นน้ำตกหินปูนขนาดใหญ่ ไหล ออกมาจากถ้ำใต้ภูเขาสูงสูบน้ำ ที่รองรับด้านล่าง ลักษณะเป็นชั้น ๆ ชั้นลดหลั่นกันลงมา จุดเด่นของน้ำตก คือ มีพื้นดินเป็นหินปนทราย บริเวณ ก้อนหินจะไม่เกิดตะไคร่น้ำ จึงสามารถเดินข้ามไปมาได้สะดวก	- ผ่นตกอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่มีปัญหา เรื่องน้ำ - ปีนี้นักท่องเที่ยวมีน้อยลงเนื่องจากมีการ ปิดแหล่งท่องเที่ยว แต่หลังจากมีมาตรการ ผ่อนปรนจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID- 19) ก็เริ่มมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักผ่อน	-

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
		สัตว์ป่า เขา บรรทัด						รอบ ๆ น้ำตก มีต้นไม้ใหญ่น้อย ช่วยให้บรรยากาศร่มรื่นเหมาะที่จะไป เที่ยวพักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างมาก	โดยส่วนใหญ่จะมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว ในระแวกนี้ ซึ่งมีทั้งที่พัก รีสอร์ท รวมทั้ง กิจกรรมต่าง ๆ ให้ทำ เช่น ล่องแก่ง วังสายทอง เป็นต้น	

หมายเหตุ _____ ชัดเส้นใต้ หมายถึง คະแนนนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

๓.๒ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์

ประเพณีภูเขา

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประเพณีภูเขา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ นั้น สามารถติดตามและประเมินภูเขา ได้จำนวน ๒๓ แห่ง แบ่งเป็น ภาคเหนือ ๗ แห่ง ภาคกลาง ๒ แห่ง ภาคตะวันออก ๑ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๖ แห่ง และภาคใต้ ๗ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๓ และรูปที่ ๓) พบว่า แหล่งธรรมชาติประเพณีภูเขา อยู่ในเกณฑ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐ - ๑.๖๖) ทั้งหมด มีจำนวน ๒๓ แห่ง ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประเภทภูเขา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ผลผลิตจาก การบริการ	การบริหาร จัดการ	ผลรวมคะแนน องค์ประกอบ	
ภาคเหนือ									
๑	ดอยผาตั้ง	องค์การบริหารส่วนตำบลป่อ	เชียงราย	๑.๑๐	๑.๕๐	๑.๕๙	๑.๓๖	๑.๒๒	ดี
๒	กิวแม่ป่าน	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๑๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๗	ดี
๓	ดอยอ่างกาหลวง	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๔	ดอยหัวเสือ	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕	ดอยปุย	อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย	เชียงใหม่	๑.๑๒	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๑๘	๑.๑๔	ดี
๖	ดอยหลวงเชียงดาว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว	เชียงใหม่	๑.๓๗	๑.๐๐	๑.๐๐	๒.๐๕	๑.๓๙	ดี
๗	ดอยขุนตาล	อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล	ลำพูน	๑.๒๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๖	ดี
ภาคกลาง									
๘	เขาแก้ว-เขาหน่อ*	เทศบาลตำบลบ้านแดน	นครสวรรค์	๑.๐๒	๑.๐๐	๑.๑๒	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๙	เขาสูง*	เทศบาลตำบลเขาสูง	ราชบุรี	๑.๒๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๓๕	๑.๒๑	ดี
ภาคตะวันออก									
๑๐	เขาสามมูก	เทศบาลเมืองแสนสุข	ชลบุรี	๑.๐๘	๒.๐๐	๑.๓๒	๑.๕๓	๑.๒๘	ดี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
๑๑	ภูโป*	ป่าสงวนแห่งชาติป่านาจานและป่าดงขวาง	กาฬสินธุ์	๑.๐๘	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๓๕	๑.๑๐	ดี
๑๒	ภูสิงห์*	เทศบาลตำบลภูสิงห์	กาฬสินธุ์	๑.๓๘	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๗	ดี
๑๓	ผาเง็ก*	อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา	ชัยภูมิ	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๕๕	๑.๐๘	ดี
๑๔	ภูกระดิง*	อุทยานแห่งชาติภูกระดิง	เลย	๑.๑๓	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๓๕	๑.๑๔	ดี
๑๕	ภูเรือ*	อุทยานแห่งชาติภูเรือ	เลย	๑.๒๑	๑.๐๐	๑.๙๑	๑.๓๕	๑.๓๑	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				องค์ประกอบ ของระบบ นิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ผลผลิตจาก การบริการ	การบริหาร จัดการ	ผลรวมคะแนน องค์ประกอบ	
๑๖	ภูผาแต้ม	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๑๓	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๑๓	ดี
ภาคใต้									
๑๗	เขาพลู	องค์การบริหารส่วนตำบลสวนแตง	ชุมพร	๑.๑๓	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๕	๑.๑๓	ดี
๑๘	เขากงทะเล*	เทศบาลเมืองพัทลุง	พัทลุง	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๙	เขารัง*	เทศบาลนครภูเก็ต	ภูเก็ต	๑.๑๙	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๖	ดี
๒๐	ผาชะโด	อุทยานแห่งชาติตะรุเตา	สตูล	๑.๐๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๔	๑.๐๕	ดี
๒๑	ผาโต๊ะบู (เกาะตะรุเตา)*	อุทยานแห่งชาติตะรุเตา	สตูล	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๒๒	เขาสก	อุทยานแห่งชาติเขาสก	สุราษฎร์ธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๓	เขาดังกวน-เขาน้อย*	เทศบาลนครสงขลา	สงขลา	๑.๐๐	๑.๕๐	๑.๗๑	๒.๐๐	๑.๒๖	ดี

หมายเหตุ * แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ - ๒.๓๓)

๓.๓ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ นั้น สามารถติดตามและประเมินธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ได้จำนวน ๒๗ แห่ง แบ่งเป็นภาคเหนือ ๙ แห่ง ภาคกลาง ๑ แห่ง ภาคตะวันออก ๒ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๓ แห่ง และภาคใต้ ๒ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๔ และรูปที่ ๔) พบว่า แหล่งธรรมชาติประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณอยู่ในเกณฑ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐ - ๑.๖๖) ทั้งหมด มีจำนวน ๒๗ แห่ง ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประเภทธรณีสีนฐานและภูมิลักษณะรณนา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของระบบนิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิ สถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านการบริหาร จัดการ	คุณค่าทาง วิชาการและ การใช้ ประโยชน์เป็น แหล่งเรียนรู้	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
ภาคเหนือ									
๑	ผาสิงห์เหลียว	ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ตาล และป่าแม่ยุย	เชียงใหม่	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๖๓	๑.๐๘	ดี
๒	ออบขาน-ออบไฮ- ผาอกม้า	อุทยานแห่งชาติออบขาน	เชียงใหม่	๑.๒๓	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๑๕	ดี
๓	ออบหลวง*	อุทยานแห่งชาติออบหลวง	เชียงใหม่	๑.๕๑	๑.๗๕	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๔๖	ดี
๔	ผาหน่อ	อุทยานแห่งชาติแม่จริม	น่าน	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๕	ซุ้มประตูผาเมือง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูขัด	พิษณุโลก	๑.๑๒	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๖๓	๑.๑๓	ดี
๖	แพะเมืองผี*	วนอุทยานแพะเมืองผี	แพร่	๑.๑๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๒.๐๐	๑.๑๙	ดี
๗	ลานหินบันเป้น	เทศบาลตำบลเวียงต้า	แพร่	๑.๑๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๖๓	๑.๑๖	ดี
๘	กองแลน	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งยาว	แม่ฮ่องสอน	๑.๑๓	๑.๐๐	๒.๐๐	๑.๓๘	๑.๒๓	ดี
๙	หล่มภูเขียว	อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท	ลำปาง	๑.๑๒	๑.๒๕	๑.๔๐	๑.๖๓	๑.๒๓	ดี
ภาคกลาง									
๑๐	สวนหิน (สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี)*	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี กาญจนบุรี	กาญจนบุรี	๑.๑๖	๑.๕๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๒๒	ดี
ภาคตะวันออก									

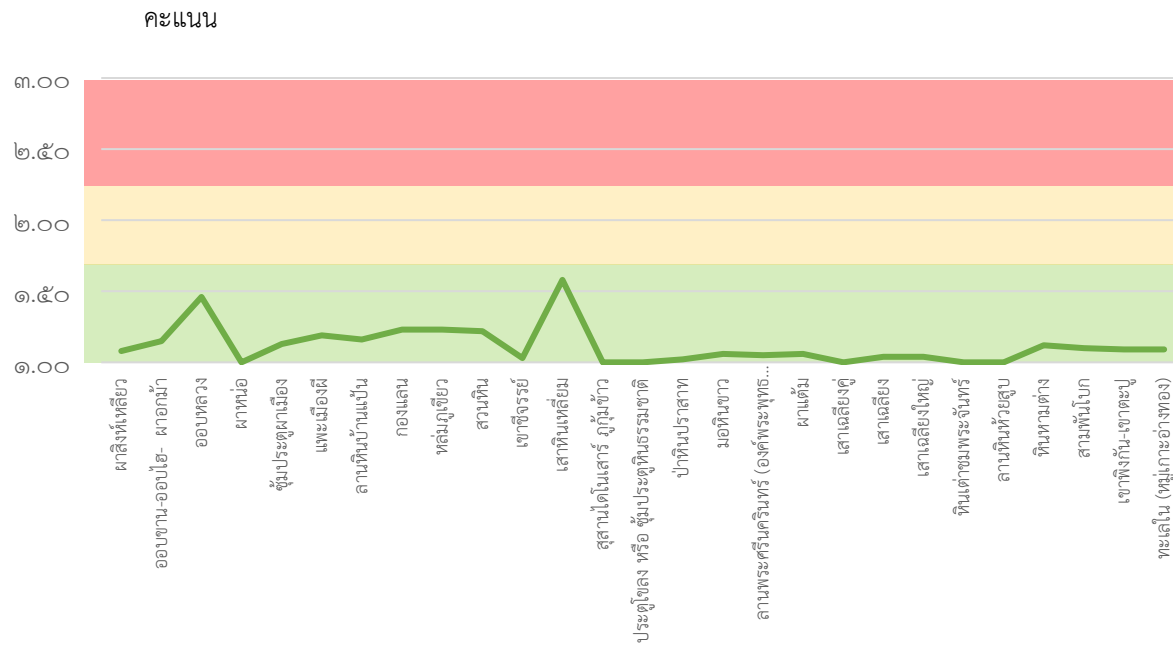
ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของระบบนิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิ สถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านการบริหาร จัดการ	คุณค่าทาง วิชาการและ การใช้ ประโยชน์เป็น แหล่งเรียนรู้	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๑๑	เขาชีจรรย์	สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดชลบุรี	ชลบุรี	๑.๐๔	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๓	ดี
๑๒	เสาหินเหลี่ยม*	ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาสมิง ป่าคลองใหญ่ และป่าเขาไฟไหม้	ตราด	๑.๕๐	๑.๗๕	๑.๕๐	๒.๐๐	๑.๕๘	ดี
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									
๑๓	สุสานไดโนเสาร์ ภูเก้า	พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา	กาฬสินธุ์	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๔	ประตูโขลง หรือ ซุ้ม ประตูหินธรรมชาติ	อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา	ชัยภูมิ	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๑๕	ป่าหินปราสาท	อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา	ชัยภูมิ	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๐	๑.๐๐	๑.๐๒	ดี
๑๖	มอหินขาว	อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา	ชัยภูมิ	๑.๐๐	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๑๗	ลานพระศรีนครินทร์ (องค์พระพุทธ เมตตา)	อุทยานแห่งชาติภูกระดึง	เลย	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๖๓	๑.๐๕	ดี
๑๘	ผาแต้ม*	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๑๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๖	ดี
๑๙	เสาเฉลียงคู่	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๐	เสาเฉลียง*	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๔	ดี
๒๑	เสาเฉลียงใหญ่	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๗	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๔	ดี
๒๒	หินเต่าชมพระจันทร์	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของระบบนิเวศ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิ สถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านการบริหาร จัดการ	คุณค่าทาง วิชาการและ การใช้ ประโยชน์เป็น แหล่งเรียนรู้	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
๒๓	ลานหินห้วยสือบ	องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ	อุบลราชธานี	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	ดี
๒๔	หินงามต่าง	อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ	หนองบัวลำภู	๑.๐๐	๑.๐๐	๒.๒๐	๑.๐๐	๑.๑๒	ดี
๒๕	สามพันโบก	องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่างาม	อุบลราชธานี	๑.๐๙	๑.๐๐	๑.๔๐	๑.๐๐	๑.๑๐	ดี
ภาคใต้									
๒๖	เขาพิงกัน-เขาตะปู*	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	พังงา	๑.๑๓	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี
๒๗	ทะเลใน (หมู่เกาะ อ่างทอง)*	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง	สุราษฎร์ธานี	๑.๑๓	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๙	ดี

หมายเหตุ * แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ - ๒.๓๓)

รูปที่ ๔ ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประเภทรณีสถิตฐานและภูมิลักษณะวรรณ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

หมายเหตุ

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับดี

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับต่ำ (ผลกระทบสูง)

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔-๓.๐๐

๓.๔ ผลการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประเภทถ้ำ

การดำเนินการติดตามการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทถ้ำ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ นั้น สามารถติดตามและประเมินถ้ำ ได้จำนวน ๒๓ แห่ง แบ่งเป็นภาคเหนือ ๙ แห่ง ภาคกลาง ๕ แห่ง และภาคใต้ ๙ แห่ง โดยผลการประเมินตามเกณฑ์รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ ๕ และรูปที่ ๕) พบว่า แหล่งธรรมชาติประเภทถ้ำอยู่ในเกณฑ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐-๑.๖๖) มีจำนวน ๒๐ แห่ง ระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ -๒.๓๓) จำนวน ๓ แห่ง (ตารางที่ ๖) ดังนี้

ตารางที่ ๕ แสดงผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประเภท้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

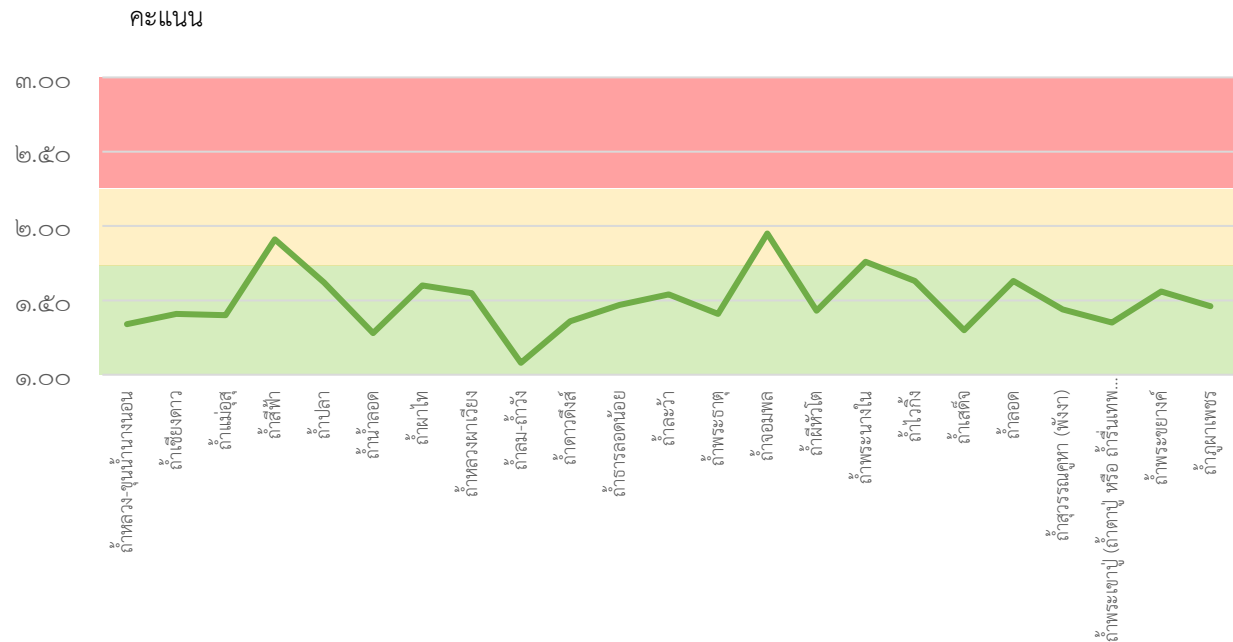
ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของถ้ำ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านผลผลิต จากการ บริการ	ด้านการ บริหาร จัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
ภาคเหนือ									
๑	ถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน*	อุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (เตรียมการ)	เชียงราย	๑.๔๑	๑.๐๐	๑.๘๑	๑.๐๐	๑.๓๔	ดี
๒	ถ้ำเชียงดาว*	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว	เชียงใหม่	๑.๒๘	๑.๒๕	๒.๔๕	๑.๐๐	๑.๔๑	ดี
๓	ถ้ำแม่อุสุ*	อุทยานแห่งชาติแม่เมย	ตาก	๑.๓๘	๑.๕๐	๑.๐๐	๑.๘๐	๑.๔๐	ดี
๔	ถ้ำสีฟ้า	องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน	ตาก	๑.๓๑	๒.๕๐	๒.๓๐	๒.๘๕	๑.๙๑	ปานกลาง
๕	ถ้ำปลา*	อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ	แม่ฮ่องสอน	๑.๕๘	๑.๐๐	๒.๓๐	๑.๖๐	๑.๖๒	ดี
๖	ถ้ำน้ำลอด*	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด	แม่ฮ่องสอน	๑.๕๑	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๒๘	ดี
๗	ถ้ำผาไท*	อุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท	ลำปาง	๑.๔๗	๑.๐๐	๒.๓๐	๑.๘๕	๑.๖๐	ดี
๘	ถ้ำหลวงผาเวียง*	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพลู	ลำพูน	๑.๕๗	๑.๐๐	๒.๕๐	๑.๐๐	๑.๕๕	ดี
๙	ถ้ำลม-ถ้ำวัง*	วนอุทยานถ้ำลม-ถ้ำวัง	สุโขทัย	๑.๐๙	๑.๒๕	๑.๐๐	๑.๐๐	๑.๐๘	ดี
ภาคกลาง									
๑๐	ถ้ำดาวดึงส์*	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๓๔	๑.๒๕	๑.๘๕	๑.๐๐	๑.๓๖	ดี
๑๑	ถ้ำธารลอดน้อย*	อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์	กาญจนบุรี	๑.๔๘	๑.๕๐	๑.๖๕	๑.๒๐	๑.๔๗	ดี
๑๒	ถ้ำละว้า*	อุทยานแห่งชาติไทรโยค	กาญจนบุรี	๑.๕๑	๑.๕๐	๒.๒๐	๑.๐๐	๑.๕๔	ดี
๑๓	ถ้ำพระธาตุ*	อุทยานแห่งชาติเอราวัณ	กาญจนบุรี	๑.๑๒	๑.๒๕	๒.๓๐	๑.๔๐	๑.๔๑	ดี
๑๔	ถ้ำจอมพล*	สวนรุกขชาติถ้ำจอมพล	ราชบุรี	๑.๘๘	๒.๐๐	๒.๔๕	๑.๖๕	๑.๙๕	ปานกลาง

ที่	ชื่อแหล่ง	หน่วยงาน	จังหวัด	คะแนนแต่ละด้านองค์ประกอบ					ระดับ
				ด้านองค์ประกอบ ของถ้ำ/ สิ่งแวดล้อม	ภูมิสถาปัตยกรรม และ สถาปัตยกรรม	ด้านผลผลิต จากการ บริการ	ด้านการ บริหาร จัดการ	ผลรวม คะแนน องค์ประกอบ	
ภาคใต้									
๑๕	ถ้ำผีหัวโต*	อุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี	กระบี่	๑.๓๑	๑.๕๐	๒.๐๕	๑.๐๐	๑.๔๓	ดี
๑๖	ถ้ำพระนางใน*	อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา- หมู่เกาะพีพี	กระบี่	๑.๕๘	๑.๒๕	๒.๕๐	๒.๐๗	๑.๗๖	ปานกลาง
๑๗	ถ้ำไวกิ้ง*	อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา- หมู่เกาะพีพี	กระบี่	๑.๕๓	๑.๐๐	๒.๖๓	๑.๖๐	๑.๖๓	ดี
๑๘	ถ้ำเสด็จ*	องค์การบริหารส่วนตำบลไสไทย	กระบี่	๑.๑๔	๑.๐๐	๒.๓๐	๑.๐๐	๑.๓๐	ดี
๑๙	ถ้ำลอด*	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	พังงา	๑.๕๔	๑.๐๐	๒.๓๐	๑.๘๐	๑.๖๓	ดี
๒๐	ถ้ำสุวรรณคูหา*	องค์การบริหารส่วนตำบลกระโสม	พังงา	๑.๓๓	๑.๕๐	๒.๐๐	๑.๖๐	๑.๔๔	ดี
๒๑	ถ้ำพระเขาปู่ (ถ้ำตาปู่ หรือ ถ้ำรินเทพนิมิต)	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่	พัทลุง	๑.๑๖	๑.๐๐	๑.๐๐	๒.๗๐	๑.๓๕	ดี
๒๒	ถ้ำพระขยางค์*	องค์การบริหารส่วนตำบลลำเลียง	ระนอง	๑.๕๓	๑.๐๐	๒.๓๐	๑.๔๐	๑.๕๖	ดี
๒๓	ถ้ำภูผาเพชร	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	สตูล	๑.๑๖	๒.๐๐	๑.๘๐	๑.๘๕	๑.๔๖	ดี

หมายเหตุ * แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

** ผลการประเมินแหล่งธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีค่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗-๒.๓๓)

รูปที่ ๕ ภาพรวมผลการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทถ้ำ ปิงปประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

หมายเหตุ

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับดี

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐ - ๑.๖๖

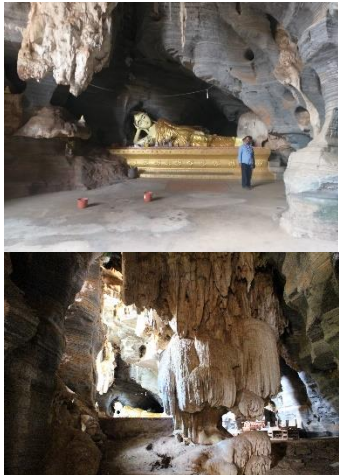
คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ - ๒.๓๓

คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับระดับต่ำ (ผลกระทบสูง)

ค่าคะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔ - ๓.๐๐

ตารางที่ ๖ รายละเอียดของแหล่งธรรมชาติประเภทถ้ำที่มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ด้านองค์ประกอบของถ้ำ	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
๑	ถ้ำสีฟ้า จังหวัดตาก	ผล ประเมิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ประเมิน กลุ่มงาน จัดการ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ /กธศ.	๑.๓๑	๒.๕๐	๒.๓๐	๒.๘๕	๑.๙๑	ถ้ำสีฟ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยม เนื่องด้วยตัวถ้ำที่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากถ้ำอื่นทั่วไป คือ เนื้อหินที่ผนังถ้ำจะมีสีฟ้าอมเทา ไม่มีสีแดง หรือสีส้มเหมือนถ้ำที่อื่น ๆ ภายในตัวถ้ำมืดและพบอุโมงค์วงช้าง ซึ่งเกิดจากกลุ่มหินที่ถูกกัดกร่อนจนเป็นโพรงคล้ายกับวงช้างขนาดใหญ่ ถ้ำลึกประมาณ ๑๐๐ เมตร ภายในถ้ำพบหินงอกหินย้อยบางช่วง นับว่าเป็นถ้ำที่มีสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สามารถเที่ยวชมถ้ำได้ตลอดทั้งปี	- ถ้ำสีฟ้า ณ ปัจจุบันนี้กำลังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ซึ่งชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้เข้าไปดำเนินการจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้อง - การประชาสัมพันธ์เป็นแหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก ได้มีการประชาสัมพันธ์หลังจากมีมาตรการผ่อนปรนจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)) ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชมถ้ำสีฟ้าเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้รถติดยาวขึ้น แต่สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังไม่พร้อม ทั้งสถานที่จอดรถ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องหาที่จอดเอง หรือแม้แต่การบริหารจัดการต่าง ๆ ที่ยังไม่เหมาะสม - สิ่งก่อสร้างหรือสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาเยือนยังไม่ได้มีการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดี เช่น ทางกันตก และแนวทางเดินในถ้ำ เป็นต้น - ไม่มีป้ายสื่อความหมายเตือนความปลอดภัย และแสดงเส้นทางภายในถ้ำ	

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ด้านองค์ประกอบของถ้ำ	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
									- มีการปรับปรุงสภาพภายในถ้ำ เช่น การวางแนวสายไฟฟ้าและติดตั้งไฟฟลูออเรสเซนต์ในถ้ำ รวมทั้งสิ่งก่อสร้างในถ้ำที่ไม่กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของถ้ำ และบริเวณด้านหน้าทางเข้าถ้ำมีการปรับระดับพื้นและทำพื้นปูนซีเมนต์ - ถ้ำแห่งนี้ไม่ใช่สำนักสงฆ์ แต่พบว่ามีพระสงฆ์ได้เข้าไปอยู่ในบริเวณถ้ำสี่ฟ้า - ในบริเวณถ้ำที่มีความสวยงาม พบว่าได้มีการนำพระพุทธรูปไปประดิษฐานไว้ ทำให้ขาดความเป็นธรรมชาติ - ภายในถ้ำมีค้างคาวจำนวนมาก และมีกลิ่นของมูลค้างคาว <u>การดำเนินการและการแก้ไข</u> - การบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติในการจัดผังการใช้บริเวณ - การปรับปรุง ห้องน้ำ ลานจอดรถ - การจัดเจ้าหน้าที่หรือกรรมการหมู่บ้านมัคคุเทศก์นำเที่ยวประจำถ้ำ เพื่อคอยแนะนำชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการเข้าชมถ้ำ	

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ด้านองค์ประกอบของถ้ำ	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
									- สำหรับเรื่องพระสงฆ์นั้น ทางคณะกรรมการหมู่บ้านกำลังพิจารณาหาหรือแนวทางการแก้ปัญหาว่าควรจะทำอย่างไร	
๒	ถ้ำจอมพล จังหวัดราชบุรี	ผล ประเมิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ประเมิน สวนรุกข ชาติถ้ำ จอมพล	๑.๘๘	๒.๐๐	๒.๔๕	๑.๖๕	๑.๙๕	จุดเด่นและเป็นจุดที่น่าสนใจ คือ ความงดงามภายในถ้ำจอมพล แม้ว่าเป็นถ้ำขนาดเล็ก และไม่ลึกมากนัก แต่หินงอกหินย้อยภายในถ้ำมีความงดงามแปลกตา ลักษณะของหินงอก หินย้อยจะคล้ายมาน้ำตกขนาดใหญ่ หรือเครื่องประดับจอมพล บางส่วนคล้ายวิคณยาว หรือเป็นซุ้มคล้ายกับถ้ำเอสกิโม เพราะมีสี ขาวสวย ลึกเข้าไปประมาณ ๒๔๐ เมตร ด้านในสุดของถ้ำจอมพลเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ และพระพุทธรูปยืน เป็นที่สักการะของชาวบ้าน และนักท่องเที่ยว (แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติ	<u>สภาพพื้นที่</u> - เปิดให้บริการตลอดทั้งปี เทศบาลตำบลจอมบึง เป็นผู้ดูแล เปิดปิดถ้ำ และเก็บค่าเข้าชม เด็ก ๕ บาท ผู้ใหญ่ ๑๐ บาท - มีเจ้าหน้าที่ดูแลคอยอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยว และคอยเตือนเรื่องการจับต้องหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น แต่หลังจากมีมาตรการผ่อนปรนจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทางเจ้าหน้าที่จึงได้มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าชมในแต่ละวันอยู่ที่ประมาณ ๑๐๐ คน ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ได้มีการตั้งจุดคัดกรองโดยการตรวจวัดอุณหภูมิและบริการเจลแอลกอฮอล์บริเวณทางเข้าสวนรุกขชาติฯ ทุกวัน เพื่อเป็นการคัดกรองนักท่องเที่ยวก่อน	

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ด้านองค์ประกอบของถ้ำ	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
								คณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒)	เข้าเที่ยวชมภายในสวนรุกขชาติรวมถึงถ้ำจอมพลด้วย - การจัดรูปเทียนภายในถ้ำ และการการขุดขีดต้นไม้ แกะหิน โรอยแบ่งต่าง ๆ เพื่อค้นหาตัวเลข ซึ่งเป็นการทำลายแหล่งท่องเที่ยว <u>การดำเนินการและการแก้ไข</u> - ทำข้อตกลงในการยุติการจัดรูปเทียนในถ้ำ โดยมีการนำวัสดุ อุปกรณ์สำหรับปักรูปเทียน และขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลที่อยู่ภายในถ้ำออกนอกบริเวณถ้ำ และมีการสำรวจร่องรอยการขุดขีดต้นไม้ แกะหิน โรอยแบ่งต่างๆ ทั้งนี้เป็นข้อสั่งการของอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยให้แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ทุกแห่งสำรวจตรวจสอบ และหามาตรการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปทำลายแหล่งธรรมชาติ ซึ่งอาจทำให้สูญเสียคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ	

ที่	แหล่งธรรมชาติ	ปี พ.ศ./ผู้ประเมิน	ด้านองค์ประกอบของถ้ำ	ภูมิสถาปัตยกรรม	ผลผลิตจากการบริการ	การบริหารจัดการ	ผลรวม	ความสำคัญของแหล่ง	ปัญหา หรือผลกระทบ ที่พบในพื้นที่	ภาพแหล่ง
๓	ถ้ำพระนางใน จังหวัดกระบี่	ผล ประเมิน พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้ประเมิน อุทยาน แห่งชาติ หาด นพรัตน์ ธารา-หมู่ เกาะพีพี	๑.๕๘	๑.๒๕	๒.๕๐	๒.๐๗	๑.๗๖	เป็นถ้ำที่เกิดจากภูเขาหินปูน บริเวณหน้าถ้ำจะเป็นชายหาด สีขาวละเอียด เป็นสถานที่ที่ นักท่องเที่ยวและต่างชาตินิยม มาท่องเที่ยว ส่วนทางขึ้นถ้ำจะมีรูป ปั้น และมีทางขึ้นเพื่อที่จะปีนขึ้นสู่ บนถ้ำ ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อย สวยงาม เป็นสถานที่เคารพบูชาของ ชาวบ้าน (แหล่งธรรมชาติอันควร อนุรักษ์ตามมติ คณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒)	- ปัญหาที่พบ บริเวณทางเดินเข้าถ้ำจะพบมูล ค้างคาวที่ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน - ทางเดินชมถ้ำเริ่มทรุดโทรม และโครงสร้าง ของสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกในถ้ำ เริ่มชำรุดสึกกร่อน <u>การดำเนินการและการแก้ไข</u> - มีการวางแผนการซ่อมแซมทางเดินภายใน ถ้ำและสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งจะดำเนินการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - การจัดการขยะ มีกฎระเบียบสำหรับ นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการทิ้งขยะ โดยห้ามนำ ขยะเข้าไปในถ้ำ ซึ่งทางอุทยานยานจะเตรียมจุด ทิ้งขยะก่อนเข้าถ้ำ - แผนในการพัฒนาพื้นที่ไว้สำหรับบริการ นักท่องเที่ยวบริเวณหน้าถ้ำ ซึ่งเป็นลานกว้าง จะพัฒนาเป็นพื้นที่สำหรับชี้แจงนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติในการเข้า ชมถ้ำ ซึ่งจะมีการทำป้ายสื่อความหมาย และ ทำทางเดินจากบริเวณลานกว้างเชื่อมเข้าถึง บริเวณหน้าถ้ำ	

หมายเหตุ _____ ชัดเส้นใต้ หมายถึง คະแนนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

๔. สาเหตุและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

๔.๑ ภัยธรรมชาติ

เป็นสาเหตุของความเสื่อมโทรมของแหล่งธรรมชาติ เป็นภัยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและสร้างความเสียหายอย่างรุนแรง อันเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ที่บางครั้งรุนแรงเกินกว่าที่จะต้านทานได้ อาทิ การเกิดพายุ มรสุม ฝนตกอย่างต่อเนื่อง ภาวะภัยแล้ง แผ่นดินถล่ม แผ่นดินไหว แผ่นดินหาย การเปลี่ยนแปลงทางน้ำ และที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางภูมิอากาศ

๔.๒ ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

พบมากขึ้นทุกขณะในรูปแบบของการเข้าไปปรับสภาพพื้นที่เพื่อใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติอย่างขาดความสมดุล หรือใช้ทรัพยากรอย่างเกินขอบเขต ไม่คำนึงถึงความสมดุลระหว่างการคงอยู่อย่างต่อเนื่องของสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรอย่างไม่รู้คุณค่า และความสำคัญ ส่งผลให้เกิดปัญหาที่พบ มีดังนี้

๑) การพัฒนาโครงสร้างขนาดใหญ่ของภาครัฐในพื้นที่/หรือใกล้เคียงแหล่งธรรมชาติ เช่น การสร้างเขื่อน การเก็บกักน้ำเหนือเขื่อน การตัดถนน และการเปลี่ยนแปลงทางน้ำ เป็นต้น

๒) การบุกรุกพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารจากประชาชน เพื่อที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ และการใช้พื้นที่ดินที่ไม่เหมาะสม

๓) ด้านการบริหารการจัดการ อาทิ

(๑) แหล่งธรรมชาติถูกทำลายหรือสูญเสียความงามจนกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรม เนื่องจากการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ขาดความรอบคอบ การพัฒนาพื้นที่ขาดการควบคุมจัดการที่ดี เมื่อได้รับความนิยมแล้วขาดการจัดการที่ดี ความแออัดในพื้นที่แหล่งธรรมชาติเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งฯ เช่น ไม่มีการวางแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสม ความไม่มีระเบียบของอาคารร้านค้า สิ่งก่อสร้างตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม เกิดทัศนอุจาด ปัญหาขยะตกค้าง น้ำเน่าเสีย กิจกรรมบางประเภททำอันตรายต่อระบบนิเวศหรืออันตรายต่อชีวิต การสูญเสียความงามและความหลากหลายทางชีววิทยาทั้งทางบกและทางน้ำ เช่น การไถ่เขา การป็นป่า การล่องแพ การล่องแก่ง การขีดเขียน แกะสลักบนแหล่งหิน/ผา การขุดหาวัตถุโบราณ การเหยียบย่ำบนโครงสร้างหินหรือแหล่งธรณีที่แปลกตา และการตัดแปลงแหล่งธรรมชาติต่างๆ เช่น ที่พักสงฆ์ และสถานที่ปฏิบัติธรรม เป็นต้น

(๒) องค์การบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันในบางพื้นที่มีความซ้ำซ้อนหรือไม่ชัดเจนส่งผลให้เกิดปัญหา ความเสียหายและผลกระทบมาอย่างต่อเนื่อง

(๓) ปัญหาด้านงบประมาณ แหล่งธรรมชาติมีอยู่ทั่วประเทศ การอนุรักษ์ย่อมต้องใช้งบประมาณจำนวนมากทั้งในด้านการดูแล รักษา ฟื้นฟู และการสร้างจิตสำนึก ดังนั้นงบประมาณที่ได้รับครั้งเดียวอาจไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินการทั้งหมด

(๔) ปัญหาด้านกฎหมาย การอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติบางครั้งไม่สามารถบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ได้เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ซ้ำซ้อน ทำให้ขาดเอกภาพในการบริหารงานอนุรักษ์ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอนุรักษ์ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารการอนุรักษ์

๕. ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการติดตามการประเมินเชิงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษา โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ประเมินตามเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษา

๑) ปรับปรุงเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในบางปัจจัยตัวชี้วัด ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ประเภทภูเขาบางแห่งไม่มีน้ำ ควรตัดปัจจัยด้านน้ำออกไป เป็นต้น รวมทั้งควรเพิ่มเติมรายละเอียดสำหรับการประเมินให้ครอบคลุม และแก้ไขบางปัจจัยให้เข้าใจง่ายสำหรับผู้ประเมินทั่วไป

๒) สร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจของเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งชุมชนที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น

๓) ให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือเครื่องมือในการตรวจวัดหรือเก็บข้อมูลบางปัจจัยตัวชี้วัด อาทิ คุณภาพน้ำซึ่งต้องมีการตรวจวัดความขุ่น การเป็นกรด-ด่าง ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ค่าออกซิเจนละลาย (DO) และโคลิฟอร์มแบคทีเรีย เพื่อให้การประเมินตรงกับสภาพจริงของพื้นที่ และมีความถูกต้องมากที่สุด

๔) เพิ่มหน่วยงานในการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๕) การสร้างเกณฑ์หรือตัวชี้วัดของหน่วยงานในการประเมินหรือปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้อมูลมีการปรับแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจุบัน และใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

๕.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติ

๑) บูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแหล่งธรรมชาติ เพื่อปรับปรุงพื้นที่ และยกระดับแหล่งธรรมชาติ พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

๒) มีสื่อที่ทันสมัยเพื่อสร้างความตระหนักรู้ที่ดีให้กับผู้มาเยือน เช่น มีการนำเสนอวิถีทัศน์เกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ และข้อควรระวังก่อนหรือระหว่างการเดินทางเข้าเยี่ยมชมแหล่ง ความยาวไม่เกิน ๑ - ๒ นาที เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าของแหล่ง ความระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายต่อแหล่ง และความปลอดภัยของผู้เยี่ยมชม

๓) สร้างเยาวชนรุ่นใหม่ในท้องถิ่นให้เป็นผู้นำด้านการอนุรักษ์และตระหนักรู้ในคุณค่าแหล่งธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

๔) หาแนวร่วมหรือเครือข่ายในพื้นที่ทั้งภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ เพื่อให้เครือข่ายดังกล่าวได้ตระหนักถึงคุณค่า รวมถึงได้รับประโยชน์จากแหล่งฯ อย่างเหมาะสม ภายใต้การบริหารจัดการที่ดีก็จะสามารถสร้างแนวร่วมในการอนุรักษ์ได้

๕) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หากมีเกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่แหล่งธรรมชาติต้องออกแบบ และคำนึงผลทางตรงและทางอ้อมของการพัฒนา โดยให้เหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติโดยรวม

๖) ติดตามผลกระทบหรือคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติผ่านระบบฐานข้อมูลอย่างต่อเนื่องทุกปี พร้อมประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไปได้รับทราบ

๗) ควรมีการจัดทำป้ายแสดงสถานภาพแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมเยือนทราบว่าแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ที่สำคัญ

๘) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคารให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ และอาคารที่ชำรุดหรือไม่ได้ใช้งานแล้วควรให้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เป็นต้น

๙) ควรมีการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับตามแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับจำนวนปริมาณนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน อาคาร การให้บริการ และจำนวนเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่ควรเกินศักยภาพการรองรับของนักท่องเที่ยว

๕.๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (เว็บไซต์)

๑) ควรมีการประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลแหล่งธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้

๒) ควรเพิ่มช่องทางในการให้ข้อเสนอแนะ หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมของปัจจัยในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติแต่ละข้อ เพื่อสามารถบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องลงในระบบฐานข้อมูลฯ ได้

๓) ควรมีผู้ประเมินผ่านระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติได้มากกว่า ๑ คน

๕.๔ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการติดตามการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์

๑) หน่วยงานในพื้นที่ที่เป็นหน่วยงานประเมิน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และวนอุทยาน เป็นต้น ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีต่อการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเห็นความสำคัญของการดำเนินการเป็นอย่างดี

๒) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ และวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เห็นชอบเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะธรรมชาติ และถ้า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญช่วยผลักดันให้การดำเนินการติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นรูปธรรมและสามารถติดตามได้อย่างต่อเนื่องทุกปี

๓) มีการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลให้มีความทันสมัย (<http://naturalsite.onep.go.th>) ที่สามารถแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามของเกณฑ์การประเมินฯ และสามารถแนบรูปภาพ และผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำได้ ทำให้สามารถสะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นต่อแบบประเมินในแต่ละข้อได้ชัดเจนมากขึ้น ทำให้ผู้จัดทำระบบฐานข้อมูลรับทราบประเด็นปัญหาที่ชัดเจนนำไปสู่การแก้ไขและปรับปรุงแบบประเมินให้ตรงจุดมากขึ้น

ภาคผนวก ๑

การอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการติดตามและประเมิน คุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑.ความเป็นมา

ประเทศไทยมีแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ที่มีคุณค่าและความสำคัญ และได้รับการประกาศเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ ที่ได้ประกาศรายชื่อแหล่งธรรมชาติให้เป็นมรดกทางธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ในปีแห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มี ๑๐ ประเภท ได้แก่ น้ำตก ภูเขา ถ้ำ ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะธรรมชาติ เกาะ แก่ง ชายหาด แหล่งน้ำ ชากดึกดำบรรพ์ และโป่งพุร้อน รวม ๒๖๓ แห่ง ในพื้นที่ ๖๕ จังหวัด และตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๒ เรื่อง แผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖) ได้ให้ความสำคัญต่อแหล่งธรรมชาติดังกล่าว เนื่องจากเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีคุณค่าทางวิชาการ และสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้องเป็นฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์ อันเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ หากได้รับผลกระทบหรือถูกทำลายไปก็ไม่สามารถที่จะฟื้นคืนได้

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานกำหนดนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งธรรมชาติและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ จึงได้จัดทำเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะธรรมชาติ ภูเขา น้ำตก และถ้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีรับทราบ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ และ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ตามลำดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้กับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และวนอุทยาน เป็นต้น นำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินสถานภาพแหล่งธรรมชาติของตนเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ การติดตามและตรวจสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งธรรมชาติฯ โดยใช้ตัวชี้วัดที่เป็นเกณฑ์เดียวกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้ และง่ายต่อการติดตามตรวจสอบ ช่วยให้ทราบสาเหตุของผลกระทบทั้งจากภัยธรรมชาติและผลกระทบของมนุษย์ เพื่อนำมาพิจารณาและกำหนดเป็นแนวทางมาตรการแก้ไขได้ทันต่อสถานการณ์ ที่ผ่านมาสำนักงานฯ ได้มีการพัฒนาระบบต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่สามารถใช้เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ได้หลายช่องทาง ได้แก่ ไปรษณีย์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบนเว็บไซต์ <http://naturalsite.onep.go.th/> โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานฯ ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการประเมินและติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จึงได้กำหนดให้มีการดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบนเว็บไซต์ <http://naturalsite.onep.go.th/> ให้กับบุคลากรของหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ และเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวให้กับหน่วยงานในพื้นที่และเครือข่ายการอนุรักษ์ทราบ และเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศร่วมกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ
๒. เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้กับหน่วยงานในพื้นที่
๓. เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

๓. กลุ่มเป้าหมาย

บุคลากรของหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ - ๑๖ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ - ๑๑ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สำนักพระพุทธศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น รวมทั้งสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จำนวน ๖๐ คน/ครั้ง

๔. การดำเนินงาน

การอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการดำเนินงาน ดังนี้

๑. กิจกรรม/รูปแบบการจัดอบรมฯ

๑.๑ ให้ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภท น้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิทัศน์ธรรมชาติ และถ้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีรับทราบ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ และ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ตามลำดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการประเมินสถานภาพแหล่งธรรมชาติของตน เกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ

๑.๒ นำเสนอเกี่ยวกับแหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ที่สำคัญในพื้นที่

๑.๓ ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบนเว็บไซต์ <http://naturalsite.onep.go.th/> และแนวทางการใช้ระบบฐานข้อมูลในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ในพื้นที่ต่าง ๆ

๑.๔ ปฏิบัติการการใช้ระบบฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ <http://naturalsite.onep.go.th/> ในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์

๑.๕ รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่พบเห็น ปัญหาการใช้เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และข้อเสนอแนะต่อระบบฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๑.๖ ประเมินผลการอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร และเครือข่ายการอนุรักษ์ในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒. การอบรมฯ และประเด็นการอภิปราย จำนวน ๔ ครั้ง ในพื้นที่ ๕ ภาค

๒.๑ ครั้งที่ ๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๒.๑.๑ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยได้รับเกียรติจาก นายเกียรติศักดิ์ จันทร์หา ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม เป็นประธาน เปิดการอบรมฯ มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๘๐ คน

๒.๑.๒ ประเด็นการอภิปราย

- ๑) ผศ.ดร. ราชนัย นิลวรรณภา อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อภิปราย เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม : ดินแดนแคว้นอีสาน อาณาจักรโบราณ อารยธรรม พระพุทธรูป คัมภีร์ ศาสนสถาน พระธาตุพนม แหล่งศิลปหัตถกรรม และอาชีพคนอีสาน อาทิ ช่างไม้ ช่างเกวียน
- ๒) นายธานี พันแสง ผู้แทนจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมหาสารคาม
อภิปราย เรื่อง สิ่งแวดล้อมภาคอีสานกับการพัฒนาที่ยั่งยืน : สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การทอผ้าไหม การสร้างบ้านเรือน การทำยาสมุนไพร รวมไปถึงเรื่องของตำนาน ความเชื่อของคนในภาคอีสาน
- ๓) นายศิตะ มานิตกุล นักวิจัยศูนย์วิจัยและการศึกษาบรรพชีวินวิทยา
อภิปราย เรื่อง ทรัพยากรซากดึกดำบรรพ์ เรื่อง (เก่า) ไม่เคยเก่า : วิวัฒนาการของซากดึกดำบรรพ์ การค้นพบไดโนเสาร์ในประเทศไทย การจัดตั้งอุทยานธรณี (GeoPark) ในประเทศไทย และศูนย์วิจัยและการศึกษาบรรพชีวินวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ๔) นายพีชพล พลพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบฐานข้อมูล
อภิปราย เรื่อง ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านทางระบบฐานข้อมูล ซึ่งจุดประสงค์ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลนี้ ประกอบไปด้วยการบูรณาการข้อมูลเข้ามารวมศูนย์อยู่ในฐานข้อมูลในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งทุกคนสามารถเข้ามาใช้งานได้พร้อมกัน และหลังจากการบูรณาการข้อมูลแล้ว จะสามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น จึงมีการ

เผยแพร่ให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยผ่านทางระบบเว็บไซต์ รวมทั้ง อธิบายเกี่ยวกับหน้าเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๕) นางสาวดัชนี พันธ์สนา ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบติดตามและประเมินฐานข้อมูล

อภิปราย เรื่อง การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : การใช้งานระบบฐานข้อมูลการประเมินสิ่งแวดล้อมธรรมชาติสำหรับเจ้าหน้าที่ และการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรณรงค์ประเภทธรณีสารสนเทศและภูมิลักษณะวรรณ ภูเขา น้ำตก และถ้ำ ผ่านเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๒.๒ ครั้งที่ ๒ ภาคเหนือ

๒.๒.๑ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับเกียรติจาก นายคมสัน สุวรรณอัมพา รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เป็นประธานเปิดการอบรมฯ มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๘๐ คน

๒.๒.๒ ประเด็นการอภิปราย

๑) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. มนัส สุวรรณ ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์มนุษย์ สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

อภิปราย เรื่อง การติดตามแหล่งธรรมชาติในภาคเหนือ : การติดตามการประเมินแหล่งธรรมชาติ ประกอบไปด้วย ผู้ประเมิน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และลงมือปฏิบัติจริง วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ระยะเวลา และการมีส่วนร่วมของชุมชน สิ่งที่จะประเมินมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และที่สำคัญคือ เกณฑ์การประเมินและการแปลผลที่เป็นสากล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะได้มาซึ่งผลการประเมินที่นำไปสู่การปฏิบัติได้

๒) ผศ.ดร.ดรชนี เอมพันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

อภิปราย เรื่อง เกณฑ์การอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ : มนุษย์ ธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือสาเหตุที่ทำให้แหล่งธรรมชาติถูกทำลาย และเมื่อแหล่งธรรมชาติถูกทำลาย จำเป็นต้องมีการประเมินแหล่งธรรมชาติ และสิ่งที่สำคัญในการประเมิน คือ การจัดกลุ่มแหล่งธรรมชาติ และสิ่งสำคัญของการจัดกลุ่มแหล่งธรรมชาติ คือ การทราบถึงระดับคุณค่า ความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในการเข้าไปติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ โดยใช้เกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ด้านองค์ประกอบภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม ด้านผลผลิตจากการบริการสิ่งแวดล้อมจากแหล่งธรรมชาติ และด้านการบริหารจัดการ พร้อมทั้งยกตัวอย่างการประเมินสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตก น้ำตกคลองลานและน้ำตกธารารักษ์

๓) นายพิชพล พลพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบฐานข้อมูล

อภิปราย เรื่อง ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านทางระบบฐานข้อมูล ซึ่งจุดประสงค์ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลนี้ ประกอบไปด้วยการบูรณาการข้อมูลเข้ามารวมศูนย์อยู่ในฐานข้อมูลในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งทุกคนสามารถเข้ามาใช้งานได้พร้อมกัน และหลังจากการบูรณาการข้อมูลแล้ว จะสามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น จึงมีการเผยแพร่ให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยผ่านทางระบบเว็บไซต์ รวมทั้ง อธิบายเกี่ยวกับหน้าเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๔) นางสาวดัชนี พันธ์สนา ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบติดตามและประเมินฐานข้อมูล

อภิปราย เรื่อง การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : การเข้าใช้งานระบบฐานข้อมูล การประเมินสิ่งแวดล้อมธรรมชาติสำหรับเจ้าหน้าที่ และการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ภูเขา น้ำตก และถ้ำ ผ่านเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๒.๓ ครั้งที่ ๓ ภาคใต้

๒.๓.๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยได้รับเกียรติจาก นายถาวรวัฒน์ คงแก้ว รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประธานเปิดการอบรมฯ มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๘๐ คน

๒.๓.๒ ประเด็นการอภิปราย

๑) ผศ.ดร. พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์ อาจารย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

อภิปราย เรื่อง การติดตามแหล่งธรรมชาติในพื้นที่ภาคใต้ : การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เกณฑ์การประเมินแหล่งธรรมชาติ รวมทั้งการทำการประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และกรณีศึกษา การประเมินขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้ง อธิบายเกณฑ์การอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ

๒) นายพิชพล พลพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบฐานข้อมูล

อภิปราย เรื่อง ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านทางระบบฐานข้อมูล ซึ่งจุดประสงค์ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลนี้ ประกอบไปด้วยการบูรณาการข้อมูลเข้ามารวมศูนย์อยู่ในฐานข้อมูลในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งทุกคนสามารถเข้ามาใช้งานได้พร้อมกัน และหลังจากการบูรณาการข้อมูลแล้ว จะสามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น จึงมีการเผยแพร่ให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยผ่านทางระบบเว็บไซต์ รวมทั้ง อธิบายเกี่ยวกับหน้าเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๓) นางสาวต๋นนิย พันเสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบติดตามและประเมินฐานข้อมูล

อภิปราย เรื่อง การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : การเข้าใช้งานระบบฐานข้อมูลการประเมินสิ่งแวดล้อมธรรมชาติสำหรับเจ้าหน้าที่ และการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ภูเขา น้ำตก และถ้ำ ผ่านเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๒.๔ ครั้งที่ ๔ ภาคกลาง และภาคตะวันออก

๒.๔.๑ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๗๐ คน

๒.๔.๒ ประเด็นการอภิปราย

๑) รศ.โรจน์ คุณเอนก ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรม

อภิปราย เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ : ความหมายของธรรมชาติ ความเป็นมาของตัวแหล่งธรรมชาติที่สำคัญ การจัดกลุ่มธรรมชาติ รวมไปถึงการประกาศแหล่งธรรมชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งเป็นปีแห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้มีการประกาศแหล่งธรรมชาติอันควรรักษา ๒๖๓ แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒ รวมทั้งปัญหาของแหล่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ มักจะมองในมุมการใช้ประโยชน์มากกว่าการอนุรักษ์ ในขณะที่แหล่งธรรมชาติถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น จึงต้องมีการวางหลักเกณฑ์ นโยบาย ในการอนุรักษ์ คัดกรอง และฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติ ทั้งนี้ การอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ เป็นการใช้ประโยชน์ในเชิงอนุรักษ์ และเมื่อมีการใช้ประโยชน์จากตัวแหล่งธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ ความเสื่อมโทรมกับตัวแหล่ง จึงนำมาซึ่งการฟื้นฟู และวางมาตรการในการคุ้มครองแหล่งธรรมชาติ

๒) ผศ.ดร.ดรชนี เอ็มพันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

อภิปราย เรื่อง เกณฑ์การอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ : มนุษย์ ธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือสาเหตุที่ทำให้แหล่งธรรมชาติถูกทำลาย และเมื่อแหล่งธรรมชาติถูกทำลาย จำเป็นต้องมีการประเมินแหล่งธรรมชาติ และสิ่งสำคัญในการประเมิน คือ การจัดกลุ่มแหล่งธรรมชาติ และสิ่งสำคัญของการจัดกลุ่มแหล่งธรรมชาติ คือ การทราบถึงระดับคุณค่า ความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในการเข้าไปติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ โดยใช้เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ด้านองค์ประกอบภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม ด้านผลผลิตจากการบริการสิ่งแวดล้อมจากแหล่งธรรมชาติ และด้านการบริหารจัดการ

๓) นายพีชพล พลพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบฐานข้อมูล

อภิปราย เรื่อง ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติผ่านทางระบบฐานข้อมูล ซึ่งจุดประสงค์ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลนี้ ประกอบไปด้วยการบูรณาการข้อมูลเข้ามารวมศูนย์อยู่ในฐานข้อมูลในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งทุกคนสามารถเข้ามาใช้งานได้พร้อมกัน และหลังจากการบูรณาการข้อมูลแล้ว จะสามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น จึงมีการเผยแพร่ให้ผู้อื่นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยผ่านทางระบบเว็บไซต์ รวมทั้ง อธิบายเกี่ยวกับหน้าเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๔) นางสาวดัชนี พันธ์นา ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบติดตามและประเมินฐานข้อมูล

อภิปราย เรื่อง การประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ : การเข้าใช้งานระบบฐานข้อมูลการประเมินสิ่งแวดล้อมธรรมชาติสำหรับเจ้าหน้าที่ และการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติตามเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ อันควรรอนุรักษ์ประเภทธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ภูเขา น้ำตก และถ้ำ ผ่านเว็บไซต์ ระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ <http://naturalsite.onep.go.th/>

๖. ผลการประเมินความพึงพอใจ

การอบรมเชิงปฏิบัติการการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากร และเครือข่ายการอนุรักษ์ในการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการประเมินความพึงพอใจ จำนวน ๔ ครั้ง ในพื้นที่ ๕ ภาค โดยมีผู้เข้ารับการอบรมฯ ตอบแบบประเมินฯ จำนวน ๑๔๗ คน

๑. แบบประเมิน แบ่งเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรมฯ

- ๑) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์
- ๒) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บนเว็บไซต์ <https://naturalsite.onep.go.th/>

๓) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการลงข้อมูลผ่านระบบเว็บไซต์ได้

ส่วนที่ ๒ วิทยากร

- ๑) การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน
- ๒) การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม

ส่วนที่ ๓ ความพึงพอใจภาพรวม

- ๑) ความพึงพอใจในภาพรวมที่ได้รับจากการเข้าร่วมการอบรม
- ๒) ความพึงพอใจและสะดวกในการลงข้อมูลและประเมินตามเกณฑ์ผ่านระบบฐานข้อมูลฯ
- ๓) ความพึงพอใจในภาพรวมต่อระบบฐานข้อมูลฯ

ส่วนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ๑) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์
- ๒) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (เว็บไซต์)
- ๓) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

๒. ผลการประเมินการอบรมฯ

ผลการประเมินการอบรมฯ พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมที่ได้รับจากการเข้าร่วมการอบรม ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๘๖ โดยมีรายละเอียดของผลการประเมินการอบรมฯ สรุปผลได้ ดังนี้

ตาราง สรุปผลการประเมินการอบรมฯ

ความพึงพอใจ	ร้อยละ ผลการประเมินความพึงพอใจ				สรุปผล ความพึงพอใจ	
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออก และ ภาคกลาง	ระดับ ความพึง พอใจ	ร้อยละ ความพึง พอใจ
ส่วนที่ ๑ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการอบรม						
๑. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์	๗๘.๔๐	๗๘.๑๑	๘๒.๓๘	๗๙.๒๖	มาก	๗๙.๕๔
๒. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประเมินคุณภาพ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ บนเว็บไซต์ https://naturalsite.onep.go.th/	๘๔.๐๐	๘๑.๑๓	๘๔.๒๙	๘๑.๔๘	มาก	๘๒.๗๒
๓. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการลงข้อมูลผ่านระบบ เว็บไซต์ได้	๘๖.๔๐	๘๓.๔๐	๘๗.๑๔	๘๕.๙๓	มากที่สุด	๘๕.๗๒
ส่วนที่ ๒ วิทยากร						
๑. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	๘๔.๐๐	๘๒.๒๖	๘๗.๑๔	๘๓.๗๐	มากที่สุด	๘๔.๒๘
๒. การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	๗๙.๒๐	๗๘.๑๑	๘๓.๓๓	๘๖.๖๗	มาก	๘๑.๘๓
ส่วนที่ ๓ ภาพรวม						
๑. ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมที่ได้รับจากการเข้าร่วมการอบรม	๘๔.๘๐	๘๕.๒๘	๘๗.๑๔	๘๒.๒๒	มากที่สุด	๘๑.๘๖
๒. ท่านมีความพึงพอใจและสะดวกในการลงข้อมูลและประเมิน ตามเกณฑ์ผ่านระบบฐานข้อมูลฯ	๘๔.๘๐	๗๙.๒๕	๘๖.๑๙	๑๐๐.๐๐	มากที่สุด	๘๗.๕๖
๓. ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อระบบฐานข้อมูลฯ	๘๔.๘๐	๘๔.๙๐	๙๗.๖๐	๑๐๐.๐๐	มากที่สุด	๙๑.๘๒

๓. ข้อเสนอแนะ

๓.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์

๑) ควรปรับปรุงเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในบางปัจจัยตัวชี้วัด ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ประเภทภูเขาบางแห่งไม่มีน้ำ ควรตัดปัจจัยด้านน้ำออกไป เป็นต้น รวมทั้งควรเพิ่มเติมรายละเอียดสำหรับการประเมินให้ครอบคลุม และแก้ไขบางปัจจัยให้เข้าใจง่ายสำหรับผู้ประเมินทั่วไป

๒) ควรสร้างองค์ความรู้ และความเข้าใจของเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งชุมชนที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น

๓) ควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือเครื่องมือในการตรวจวัดหรือเก็บข้อมูลบางปัจจัยตัวชี้วัด อาทิ คุณภาพน้ำซึ่งต้องมีการตรวจวัดความขุ่น การเป็นกรด-ด่าง ค่าความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) ค่าออกซิเจนละลาย (DO) และโคลิฟอร์มแบคทีเรีย เพื่อให้การประเมินตรงกับสภาพจริงของพื้นที่ และมีความถูกต้องมากที่สุด

๔) ควรเพิ่มหน่วยงานในการประเมินตามเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๕) ควรมีเกณฑ์หรือตัวชี้วัดของหน่วยงานในการประเมินหรือปรับปรุงข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้อมูลมีการปรับแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน

๓.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (เว็บไซต์)

๑) ควรมีการประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลแหล่งธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากกว่านี้

๒) ควรเพิ่มช่องทางในการให้ข้อเสนอแนะ หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมของปัจจัยในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติแต่ละข้อ เพื่อสามารถบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องลงในระบบฐานข้อมูลฯ ได้

๓) ควรมีผู้ประเมินผ่านระบบฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติได้มากกว่า ๑ คน

๓.๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

๑) ควรจัดอบรมทุกปี เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูล และความคืบหน้าในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการอบรมที่มีประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่ดูแลแหล่งธรรมชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลฯ ไปพร้อมกับอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติต่อไป

๒) ควรเพิ่มเวลาในการอบรม และฝึกปฏิบัติในระบบฐานข้อมูลฯ ให้มากกว่านี้

๓) ควรมีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิควิธีในการเก็บข้อมูลการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน

ภาคผนวก ๒

การสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติ

๑. เรื่องเดิม

กองจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม โดยกลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ได้ดำเนินการติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ ซึ่งคณะรัฐมนตรีรับทราบ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ และเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่สามารถนำไปใช้ประเมินสถานภาพแหล่งธรรมชาติที่เกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ

เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หมายถึง ค่าเกณฑ์ที่แสดงถึงคุณภาพของสภาวะแวดล้อมภายใต้แนวคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาวะดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ระดับที่ยอมรับหรือกำหนดขึ้น อันจะไม่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งธรรมชาติ ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

๑. เกณฑ์ของแหล่งด้านองค์ประกอบของระบบนิเวศ/สิ่งแวดล้อม
๒. เกณฑ์ของแหล่งด้านองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรม
๓. เกณฑ์ของแหล่งด้านผลผลิตจากการบริการสิ่งแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติ
๔. เกณฑ์ของแหล่งด้านการบริหารจัดการ

ซึ่งได้มีการศึกษาเพื่อกำหนดปัจจัยชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาที่ครอบคลุมเกณฑ์ทั้ง ๔ ด้านดังกล่าวไว้แล้วในคู่มือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติประเภทน้ำตก ภูเขา ถ้ำ และธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ทั้งนี้ เกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ ได้กำหนดไว้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ “ระดับดี” คะแนนอยู่ในช่วง ๑.๐๐ - ๑.๖๖
๒. ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ “ระดับปานกลาง” คะแนนอยู่ในช่วง ๑.๖๗ - ๒.๓๓
๓. ระดับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ “ระดับต่ำ” (ผลกระทบสูง) คะแนนอยู่ในช่วง ๒.๓๔ - ๓.๐๐

๒. แนวทางการคัดเลือกพื้นที่แหล่งธรรมชาติในการลงพื้นที่สำรวจ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ดำเนินการคัดเลือกพื้นที่แหล่งธรรมชาติ เพื่อกำหนดแผนการสำรวจและติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ถ้ำ และธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีคะแนนบางเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ หรือ

๑. แหล่งธรรมชาติอันควรรักษา จำนวน ๒๖๓ แห่ง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ หรือ

๒. แหล่งธรรมชาติที่มีผลคะแนนการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาประเภทน้ำตก ภูเขา ถ้ำ และธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีคะแนนบางเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลางและต่ำ หรือ

๓. แหล่งธรรมชาติที่ไม่ได้มีการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ หรือ

๔. แหล่งธรรมชาติอื่นๆ ที่มีความสำคัญของท้องถิ่น แต่ไม่เป็นแหล่งธรรมชาติอันควรรักษาฯ และยังไม่ได้มีการติดตามและสำรวจในปีที่ผ่านมา

๓. ผลการสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติ

๓.๑ แหล่งธรรมชาติประเภทภูเขา พื้นที่เขาพลู จังหวัดชุมพร

การสำรวจแหล่งธรรมชาติ เพื่อติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ณ เขาพลู จังหวัดชุมพร เพื่อติดตามและประเมินสภาพปัจจุบันของแหล่งธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งธรรมชาติ พบว่าบริเวณเขาพลู พบแหล่งธรรมชาติประเภท ภูเขา ถ้ำ และพุร้อน โดยจุดเด่นของพุร้อนที่นี่ คือ น้ำร้อนไม่มีกลิ่นของกำมะถัน และสารพิษอื่นๆที่อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตาม อบต.สวนแตง ได้ดำเนินการขอใช้พื้นที่จาก สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๑ (สุราษฎร์ธานี) เพื่อดำเนินการจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นบ่อน้ำร้อนหนึ่งเดียวของจังหวัดชุมพร โดยมีกิจกรรมได้แก่ เดินตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และแช่น้ำร้อนเพื่อสุขภาพ โดยสรุปผลการสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทภูเขา พื้นที่เขาพลู จังหวัดชุมพร พบว่า

๑) คุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ และ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีคะแนนเท่ากับ ๑.๑๗ และ ๑.๑๓ ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ “ระดับดี”

๒) ข้อเสนอแนะ

๒.๑) แหล่งธรรมชาติมีความสมบูรณ์ของธรรมชาติสูง เหมาะในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยพัฒนาให้อาคารมีความกลมกลืนกับธรรมชาติมากกว่านี้ และอาคารไหนที่ชำรุดหรือไม่ได้ใช้งานแล้วให้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

๒.๒) องค์การบริหารส่วนตำบลสวนแตง ควรขอคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงพื้นที่ และยกระดับแหล่งธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ

(๑) กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสำรวจคุณภาพน้ำจากบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่นำมาใช้ประโยชน์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทพุร้อนธรรมชาติ และข้อมูลทางวิชาการประโยชน์จากการใช้พุร้อนธรรมชาติในการช่วยรักษาและบำบัดโรค

(๒) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอใช้พื้นที่ให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในอนาคต สำรวจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำป้ายสื่อความหมาย การสร้างอาคารที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติโดยรอบ และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อบูรณาการ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนต่อไป

(๓) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สนับสนุนการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้ง อาคารที่จัดสร้างเสร็จแล้วในพื้นที่เขาพลู ขอให้ดำเนินการส่งมอบให้ องค์การบริหารส่วนตำบลในการใช้อาคารได้อย่างถูกต้องตามระเบียบต่อไป

๒.๓) ควรมีการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ ไม่ควรเกิน ๕๐ คนต่อวัน เนื่องจากจำนวนปริมาณนักท่องเที่ยวในปัจจุบันเหมาะสมกับอาคาร การให้บริการ และจำนวนเจ้าหน้าที่ ซึ่งไม่เกี่ยงกายภาพการรองรับของนักท่องเที่ยว

๒.๔) ควรส่งเสริมให้มีตลาดท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งกระจายผลิตภัณฑ์ในครัวเรือนที่มีคุณภาพ โดยเน้นการสัมผัสถึงวิถีชาวละแวก นำเสนอความเป็นอยู่ และรูปแบบอาหารการกิน ที่ชาวบ้านในพื้นที่นำมาขายเป็นสินค้า โดยเฉพาะอาหารทะเลแปรรูป ผัก ผลไม้ท้องถิ่นปลอดสารพิษ อาหาร และขนมพื้นบ้านที่หาทานได้ยาก เพื่อเป็นส่วนสนับสนุน และส่งเสริมในการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพต่อไป

เขาพลู

ที่ตั้ง หมู่ที่ ๒ ตำบลสวนแตง อำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ละติจูด ๙.๗๒๗๓๗๘ ลองจิจูด ๙๙.๑๐๘๔๓๘

หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลสวนแตง

สถานภาพ แหล่งธรรมชาติของท้องถิ่น ประเภทภูเขา

ประวัติความเป็นมา

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้มีพระธุดงค์รูปหนึ่งเข้ามาปักกลดบริเวณถ้ำเขาพลู และเนื่องจากขณะนั้นบริเวณโดยรอบเขาพลูยังไม่มีบ่อน้ำ พระธุดงค์จึงขุดบ่อน้ำเล็กๆขึ้น เพื่อใช้อุปโภคบริโภค แต่เมื่อตักน้ำปรากฏว่าเป็นน้ำร้อน ไม่ว่าจะย้ายไปขุดบริเวณใดก็ตาม จึงได้บอกให้ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในพื้นที่ทราบและได้ร่วมกันอนุรักษ์ไว้ตลอดมา

ข้อมูลทั่วไป

ที่มาของคำว่าถ้ำเขาพลู เนื่องจากบริเวณพื้นที่โดยรอบภูเขาพบพลูป่าเลื้อยขึ้นอยู่ตามต้นไม้ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกพื้นที่แห่งนี้ว่า “ถ้ำเขาพลู”

เขาพลู เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ห่างจากถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๑ ประมาณ ๕๐๐ เมตร เขาพลูมีเนื้อที่ประมาณ ๘๗ ไร่ มีสภาพเป็นภูเขาหินปูนล้อมรอบด้วยป่าดิบชื้นและป่าพรุ ซึ่งมีการค้นพบถ้ำต่างๆ ถ้ำที่ได้รับการพัฒนาให้มีการเข้าชม คือ ถ้ำพระ และรอบภูเขา ยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทางประมาณ ๑,๐๐๐ เมตร ระหว่างทางสามารถพบเห็นสัตว์ต่างๆ เช่น ลิง กระรอก และนกนานาชนิด

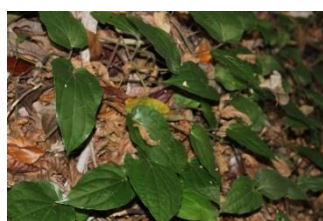
ลักษณะทางธรณีวิทยาโครงสร้าง เป็นภูเขาหินปูน และพบมีรอยเลื่อนระนองที่ตัดเข้ามาในกลุ่มหินแก่งกระจานทำให้พบพุน้ำร้อน^๑

สัตว์ที่สามารถพบเห็น เช่น ลิง และนกเอี้ยงเขา เป็นต้น

การสำรวจ

จากการสำรวจของเจ้าหน้าที่กลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ/กศ. เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ พบว่าบริเวณเขาพลู พบแหล่งธรรมชาติประเภท ภูเขา ถ้ำ และพุน้ำร้อน (ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ๓ บ่อ คือ เอื้ออารีธารทิพย์ อมฤตธารา และพุกษยาสธาร เป็นบ่อน้ำร้อนประเภททั่วไป มีความร้อนประมาณ ๔๕-๕๐ องศาเซลเซียส) จุดเด่นของพุน้ำร้อนที่นี้ คือ น้ำร้อนไม่มีกลิ่นของกำมะถัน และสารพิษอื่นๆที่อาจจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

อย่างไรก็ตาม อบต.สวนแตง ได้ดำเนินการขอใช้พื้นที่จาก สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๑ (สุราษฎร์ธานี) เพื่อดำเนินการจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นบ่อน้ำร้อนหนึ่งเดียวของจังหวัดชุมพร โดยมีกิจกรรม ได้แก่ เดินตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และแช่น้ำร้อนเพื่อสุขภาพ ในปัจจุบัน อบต.สวนแตง ได้นำน้ำร้อนจากพุน้ำร้อนจำนวน ๒ บ่อ ให้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการดึงน้ำร้อนโดยตรงจากธรรมชาติมาให้บริการนักท่องเที่ยว โดยมีการให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๘.๐๐ น. ได้แก่ ห้องแช่ส่วนตัว ๒๐๐ บาท/ชั่วโมง (ไม่เกิน ๔ คน/ห้อง) บ่อรวม เด็ก ๑๐ บาท/คน ผู้ใหญ่ ๒๐ บาท/คน และประชาชนในเขตตำบลสวนแตงจะได้เข้าไปใช้บริการฟรี (แสดงบัตรประชาชน) ทั้งนี้ จากสถิติพบว่ามียกนักท่องเที่ยวมาใช้บริการจำนวนประมาณ ๕๐ คน/วัน

^๑การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี จังหวัดชุมพร (พ.ศ. ๒๕๕๐) หน้า ๑๘

<http://www.dmr.go.th/download/digest/%E0%B8%94%E0%B8%B8%E0%B8%A๑%E0%B8%9E%E0%B8%A๓.pdf>

๓.๒ แหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตก น้ำตกธารารักษ์ จังหวัดตาก ๒

การสำรวจแหล่งธรรมชาติ เพื่อติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ พื้นที่น้ำตกธารารักษ์ จังหวัดตาก เพื่อติดตามและประเมินสภาพปัจจุบันของแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งธรรมชาติ พบว่า น้ำตกธารารักษ์มีปริมาณน้ำน้อยมาก เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้ฝนทิ้งช่วง โดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำ ทำให้มีการแย่งน้ำสำหรับการเกษตร โดยมีการต่อท่อและสูบน้ำจากน้ำตกมาใช้จำนวนมาก นอกจากนี้ ยังพบขยะบริเวณน้ำตก รวมทั้งสิ่งก่อสร้าง และร้านค้า ยังขาดความกลมกลืนกับธรรมชาติ และตั้งอยู่ในตำแหน่งที่อาจไม่เหมาะสม

โดยสรุปผลการสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตก น้ำตกธารารักษ์ จังหวัดตาก พบว่า

๑) คุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีคะแนนเท่ากับ ๑.๔๕ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ “ระดับดี”

๒) ข้อเสนอแนะ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานที่ได้รับผิดชอบแหล่งธรรมชาติอันควอรนุรักษ์ อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ได้มีการจัดทำโครงการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควอรนุรักษ์ประเภทน้ำตกในพื้นที่นาร่อง น้ำตกธารารักษ์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นแบบการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติอันควอรนุรักษ์ประเภทน้ำตก ซึ่งได้มีการจัดทำผังและแผนการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนและสมดุล โดยต้องมีการขับเคลื่อนให้ดำเนินการตามมาตรการ ผังและแผนการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติน้ำตกธารารักษ์บ้านเจดีย์โคะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตากต่อไป

^๒ แหล่งธรรมชาติอันควอรนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒

น้ำตกธารารักษ์

ที่ตั้ง หมู่ที่ ๖ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

ละติจูด ๑๖.๕๖๙๓๘๘๖ ลองจิจูด ๙๘.๖๙๔๗๘๗๒

หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน

สถานภาพ แหล่งธรรมชาติของท้องถิ่น ประเภทน้ำตก

ประวัติความเป็นมา

น้ำตกธารารักษ์เป็นน้ำตกโบราณ ที่มีมานานน้ำตกขนาดใหญ่และสวยงามตลอดตามแนวหน้าผา ลักษณะพิเศษของน้ำตกแห่งนี้คือ ต้นน้ำเป็นน้ำที่ผุดขึ้นมาจากใต้ดิน และไหลเป็นสายลำธารมาเป็นน้ำตก นอกจากนี้ น้ำตกธารารักษ์เป็นแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกที่มีคุณค่าและมีความสำคัญกับคนในท้องถิ่น และเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒

ข้อมูลทั่วไป

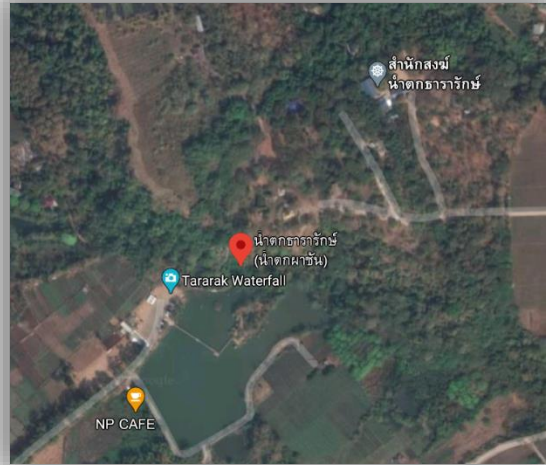
น้ำตกธารารักษ์ ตั้งอยู่ในเขตบ้านเจดีย์โคะ หมู่ที่ ๖ ตำบลมหาวัน

อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ห่างจากอำเภอแม่สวดไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๐ ประมาณ ๒๖ กิโลเมตร ซึ่งอยู่ในลุ่มน้ำย่อย น้ำตกธารารักษ์ ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำสาละวิน มีขนาดพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ ๑,๙๖๗ ไร่ หรือ ๓.๑ ตารางกิโลเมตร เป็นลุ่มน้ำขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นที่ราบลอนลาดที่ยกตัวสูงขึ้นจากพื้นราบเชิงเขา จุดสูงสุดของลุ่มน้ำอยู่บนยอดเขาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๘๖๒ เมตร หน้าผาของน้ำตก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๖๔๐ เมตร น้ำตกธารารักษ์มีความสูงประมาณ ๑๐๐ เมตร ส่วนลำห้วยที่เป็นต้นกำเนิดของน้ำตกมีความยาวประมาณ ๖๐๐ เมตร ปกคลุมด้วยสังคมพืชป่าริมน้ำหรือ ป่าดิบแล้งริมห้วย โดยน้ำในลำห้วยเป็นน้ำที่ผุดไหลซึมออกจากพื้นดินที่มีต้นทางของสายน้ำอยู่ภายนอกกลุ่มน้ำหรือในลุ่มน้ำ ซึ่งน้ำที่ถูกกักเก็บไว้ตามโพรงหินใต้ดินจะไหลรวมเข้ามาผุดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพทางธรณีวิทยาเป็นหินปูนและแหล่งน้ำใต้ดิน จึงส่งผลให้น้ำตกธารารักษ์มีน้ำไหลตลอดทั้งปีโดยจะมีปริมาณน้ำมากน้อยแตกต่างกันตามฤดูกาล อีกทั้ง ในพื้นที่ลุ่มน้ำมีป่าชุมชนที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ประกอบด้วยสังคมพืชป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณผสมไม้ และด้วยสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม่ประกอบกับน้ำตกสามารถมองเห็นได้จากระยะไกล จึงทำให้น้ำตกธารารักษ์มีทัศนียภาพหรือภูมิทัศน์ของพื้นที่สวยงามและโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

ลักษณะทางธรณีวิทยาโครงสร้าง บริเวณพื้นที่น้ำตกธารารักษ์และพื้นที่โดยรอบน้ำตกธารารักษ์ ประกอบด้วยหน่วยหินปูนของกลุ่มหินราชบุรีตอนบน (P2) โดยที่กลุ่มหินราชบุรีตอนบน (P2) พบแผ่กระจายตัวตลอดหน้าผาของแนวเขาที่ตั้งของพื้นที่น้ำตกธารารักษ์ และแผ่กระจายไปทางพื้นที่ด้านหลังเขาน้ำตกธารารักษ์

ลักษณะของหินปูนเป็นหินปูนเนื้อโดโลไมต์ ชั้นหนาถึงเป็นปื้นหรือมวลหนา และบางส่วนในพื้นที่พบมีการแปรสภาพเป็นหินอ่อน ซึ่งหินปูนนี้ได้ถูกปิดทับด้วยตะกอนเคมีแคลเซียมคาร์บอเนตหรือทูปา (Tufa) ตลอดตามแนวความยาวหน้าผาของพื้นที่น้ำตกธารารักษ์ และแผ่ขยายลงมาถึงพื้นดินด้านล่าง และบางพื้นที่ตามแนวหน้าผา พบทูปา เกิดเป็นลักษณะของหินย้อย ใกล้เคียงบริเวณทางเดินจากน้ำตกขึ้นไปที่สำนักสงฆ์น้ำตกธารารักษ์ และพบแนวรอยแตกรอยแยกของทูปาบริเวณพื้นที่ด้านบนหน้าผาใกล้กับขอบหน้าผาด้วย

สัตว์ที่สามารถพบเห็น ได้แก่ สัตว์น้ำ เช่น ปูน้ำตก, กุ้งน้ำตก, ปลากั้ง เป็นต้น สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก เช่น อึ่งอ่างดำ อึ่งน้ำเต้า เขียดหลังจุด เป็นต้น นก เช่น นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ นกขมิ้นท้ายทอยดำ เหยี่ยวนกเขาชिरา เป็นต้น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก เช่น หมาจิ้งจอก ชะมดแผงหางปล้อง เป็นต้น

การสำรวจ

จากการสำรวจของเจ้าหน้าที่กลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ/กศ. เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ พบว่าน้ำตกธารารักษ์มีปริมาณน้ำน้อยมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้ฝนทิ้งช่วง โดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำ ทำให้มีการแย่งน้ำสำหรับการเกษตร โดยมีการท่อต่อและสูบน้ำจากน้ำตกมาใช้จำนวนมาก นอกจากนี้ ยังพบขยะบริเวณน้ำตก รวมทั้งสิ่งก่อสร้าง และร้านค้า ยังขาดความกลมกลืนกับธรรมชาติ และตั้งอยู่ในตำแหน่งที่อาจไม่เหมาะสม

๓.๓ ผลการสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตก น้ำตกพาเจริญ จังหวัดตาก ^๓

การสำรวจแหล่งธรรมชาติ เพื่อติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ พื้นที่น้ำตกพาเจริญ จังหวัดตาก เพื่อติดตามและประเมินสภาพปัจจุบันของแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งธรรมชาติ พบว่าน้ำตกพาเจริญ น้ำมีปริมาณน้อยมาก เนื่องจากฝนทิ้งช่วงนาน แต่สภาพแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติบริเวณโดยรอบน้ำตกพาเจริญมีความอุดมสมบูรณ์ ไม่พบขยะหรือสิ่งที่เป็นอันตรายของน้ำตก โดยสรุปผลการสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตก พื้นที่น้ำตกพาเจริญ จังหวัดตาก พบว่า

๑) คุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีคะแนนเท่ากับ ๑.๔๕ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ “ระดับดี”

๒) ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากน้ำตกพาเจริญ เป็นพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ และมีการบริหารจัดการพื้นที่ และแหล่งธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ดังนี้ จึงควรให้เป็นพื้นที่เรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนบริเวณโดยรอบ รวมทั้งให้ชุมชนโดยรอบได้เรียนรู้ถึงคุณค่าและศักยภาพของแหล่งธรรมชาติ ที่มีการดูแล และอนุรักษ์ ในการเป็นพื้นที่ต้นแบบ เพื่อสร้างความตระหนักในการหวงแหนทรัพยากรท้องถิ่นของตนเองต่อไป

^๓ แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๒

น้ำตกพาเจริญ

ที่ตั้ง หมู่ที่ ๖ ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ละติจูด ๑๖.๕๐๑๖๖๗ ลองจิจูด ๙๘.๗๕๒๗๗๘

หน่วยงานที่รับผิดชอบ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ

สถานภาพ แหล่งธรรมชาติของท้องถิ่น ประเภทน้ำตก

ประวัติความเป็นมา

น้ำตกพาเจริญเป็นน้ำตกที่สวยงาม เป็นแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตก ที่มีคุณค่าและมีความสำคัญกับคนในท้องถิ่น และเป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒ อีกทั้งยังเป็นแหล่งธรรมชาติที่ได้มีการจัดทำแผนการจัดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเฉพาะแหล่งไว้แล้ว

ข้อมูลทั่วไป

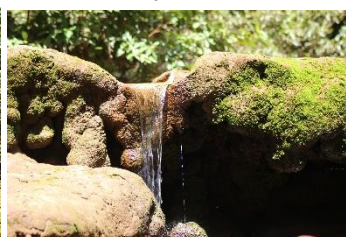
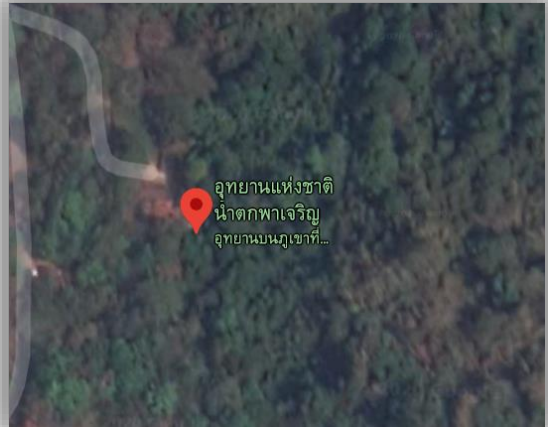
น้ำตกพาเจริญ ตั้งอยู่ที่ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งน้ำตกพาเจริญนี้มีต้นน้ำมาจากห้วยน่านซึ่งมีน้ำไหลตลอดปี เป็นน้ำตกหินปูนชั้นเล็ก ๆ สามารถนั่งได้ถึง ๙๗ ชั้น นับรวมแล้วจึงเป็นน้ำตกสูงและมีน้ำมาก มีเสน่ห์น่ามอง สภาพโดยรอบเป็นป่าดิบที่อุดมสมบูรณ์สามารถพบสัตว์ป่าขนาดเล็ก เช่น แมวป่า อีเห็น และนกป่าหลายชนิด น้ำตกพาเจริญอยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่

การเข้าถึง สามารถเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๐ (แม่สอด-อุ้มผาง) จากอำเภอแม่สอดลงใต้ไปถึงกิโลเมตรที่ ๓๖-๓๗ มีถนนคอนกรีตแยกซ้ายผ่านหมู่บ้านไปถึงน้ำตกประมาณ ๗๐๐ เมตร

ลักษณะทางธรณีวิทยาโครงสร้าง มีลักษณะเป็นชั้นหินคดโค้งแบบประทุนคว่ำ

การสำรวจ

จากการสำรวจของเจ้าหน้าที่กลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ/กธศ. เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ พบว่าน้ำตกพาเจริญ น้ำมีปริมาณน้อยมาก เนื่องจากฝนทิ้งช่วงนาน แต่เนื่องจากปีนี้มีประกาศปิดแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้สภาพแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติบริเวณโดยรอบน้ำตกพาเจริญมีการฟื้นตัวมาก สังเกตจากพื้นหญ้าที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินผ่านมีการฟื้นตัวเขียวและพืชดอกออกดอกสวยงาม นอกจากนี้ทางอุทยานฯได้รับงบประมาณในการพัฒนาทางเดินข้ามน้ำตกและจุดถ่ายรูปบริเวณตอนบนของน้ำตก เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการขึ้นมาชมความสวยงามของน้ำตกโดยไม่ต้องเดินสัมผัสกับพื้นน้ำตกโดยตรง เพราะอาจเกิดอันตรายได้ สภาพแวดล้อมโดยรอบน้ำตกมีความอุดมสมบูรณ์ ไม่พบขยะหรือสิ่งที่เป็นอันตรายของน้ำตก

๓.๔ ผลการสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติประเภทถ้ำ พื้นที่ถ้ำสีฟ้า จังหวัดตาก

การสำรวจแหล่งธรรมชาติ เพื่อติดตามและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ ณ พื้นที่ถ้ำสีฟ้า จังหวัดตาก เพื่อติดตามและประเมินสภาพปัจจุบันของแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบแหล่งธรรมชาติ พบว่าบริเวณถ้ำสีฟ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยม มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก และในส่วนของบริหารจัดการถ้ำสีฟ้านั้น พบว่ายังไม่มีการจัดการที่จะรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เนื่องจากพบว่า ภายในถ้ำไม่มีป้ายสื่อความหมายเตือนความปลอดภัยและป้ายแสดงเส้นทาง ทำให้อาจเกิดอันตรายกับนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้ การสร้างสิ่งก่อสร้างที่ไม่กลมกลืนกับธรรมชาติ ทั้งในส่วนของจุดวางพระพุทธรูป การวางแนวสายไฟฟ้า และติดไฟฟลูออเรสเซนต์ในถ้ำ ทั้งนี้บริเวณด้านหน้าทางเข้าถ้ำมีการปรับระดับพื้นและทำพื้นปูนซีเมนต์ รวมทั้งทางเดินและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในถ้ำยังไม่ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดี โดยสรุปผลการสำรวจ ติดตาม และประเมินแหล่งธรรมชาติ ประเภทถ้ำ พื้นที่ถ้ำสีฟ้า จังหวัดตาก พบว่า

๑) คุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีคะแนนเท่ากับ ๑.๙๑ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติ “ระดับปานกลาง”

๒) ข้อเสนอแนะ

๒.๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งเข้าไปบริหารจัดการพื้นที่ให้มีความปลอดภัยและเหมาะสม ก่อนที่จะมีการแนะนำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจากถ้ำเปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยขาดการบริหารจัดการที่ดี จะยิ่งทำให้ถ้ำสีฟ้ามีความเสี่ยงที่จะถูกทำลาย และเสียหายได้เป็นอย่างมาก ซึ่งอาจจะยากในการฟื้นฟูให้คืนกลับมาดังเดิมได้

๒.๒) ควรมีการทำป้ายสื่อความหมาย การสร้างอาคารและสิ่งก่อสร้างที่กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ โดยรอบ

๒.๓) ควรมีการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งธรรมชาติ เนื่องจากในปัจจุบันพบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และนักท่องเที่ยวมีการทิ้งขยะ จับ/สัมผัสหินภายในถ้ำซึ่งจะยิ่งทำให้ถ้ำสีฟ้าอาจเสื่อมโทรมลงได้

ถ้ำสีฟ้า

ที่ตั้ง หมู่ที่ ๖ ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

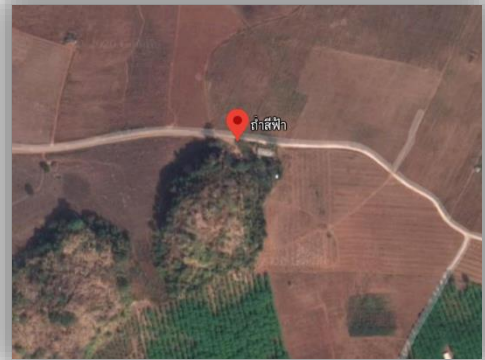
ละติจูด ๑๖.๖๐๒๒๒๒ ลองจิจูด ๙๘.๗๑๒๕

หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน

สถานภาพ แหล่งธรรมชาติของท้องถิ่น ประเภทถ้ำ

ประวัติความเป็นมา/เรื่องเล่า

จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน ว่าเมื่อก่อนนี้ที่หลังถ้ำสีฟ้าแห่งนี้ มีถ้ำยงาน ภาชนะต่าง ๆ มากมาย เมื่อถึงเวลามีกานบุญต่าง ๆ จะมีผู้มาขโมยภาชนะเหล่านี้ ไปใช้ในงานบุญ แต่ในปัจจุบันไม่พบร่องรอยหรือเศษซากของภาชนะภายในถ้ำ แต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีเรื่องเล่าอีกว่า เคยมีชาวบ้านที่ออกมาหาเก็บเห็ด ตอนกลางคืน พบดวงไฟสีเขียวออกลอยจากถ้ำ ซึ่งทั้งสองเรื่องเล่านี้เป็นเรื่องเล่า จากชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านนี้มานาน ทั้งนี้เรื่องราวประวัติศาสตร์หรือหลักฐานทางโบราณคดีของถ้ำแห่งนี้ ยังคงรอการพิสูจน์จากนักวิชาการ เพื่อหาข้อเท็จจริงและเป็นหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ โบราณคดี และธรณีวิทยาของถ้ำสีฟ้าแห่งนี้ต่อไป

ข้อมูลทั่วไป

ถ้ำสีฟ้า เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากถ้ำอื่น ๆ ทั่วไป คือ เนื้อหินที่ผนังถ้ำจะมีสีฟ้าอมเทา ไม่มีสีแดง หรือสีส้ม เหมือนถ้ำที่อื่น ๆ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ถ้ำสีฟ้า” เป็นถ้ำขนาดเล็ก มีความลึกประมาณ ๑๐๐ เมตร ภายในตัวถ้ำมืด และพบอุโมงค์วงช้าง ซึ่งเกิดจากกลุ่มหินที่ถูกกัดกร่อนจนเป็นโพรง คล้ายกับวงช้างขนาดใหญ่ สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของถ้ำแห่งนี้ นอกจากนี้ภายในถ้ำสีฟ้ามีโถงถ้ำน้อยใหญ่ประมาณ ๓-๕ โถงถ้ำ ที่สวยงามและมีลวดลายผนังถ้ำที่เป็นเอกลักษณ์คือ มีสีออกสีฟ้าอมเทาตลอดทั้งถ้ำ อย่างไรก็ตาม ยังไม่เปิดให้บริการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ

ถ้ำสีฟ้าอยู่ห่างจากบ้านเจดีย์โคะ ประมาณ ๕ กิโลเมตร อยู่ติดกับถนนหลัก ซึ่งสามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวก

ลักษณะทางธรณีวิทยาโครงสร้าง เป็นเขาหินปูน ภายในพบหินงอก หินย้อย และมีลักษณะของโถงถ้ำที่แปลกตาสีฟ้าอมเทา

สัตว์ที่สามารถพบเห็น เช่น ค้างคาว และผึ้งหลวง เป็นต้น

การสำรวจ

จากการสำรวจของเจ้าหน้าที่กลุ่มงานจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ/กศ. เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ พบว่าถ้ำสีฟ้า มีพระสงฆ์ซึ่งมาจากประเทศพม่าได้มาอาศัยอยู่ที่ถ้ำแห่งนี้ โดยในส่วนบริเวณถ้ำรอบนอกพบผึ้งหลวงทำรังขนาดใหญ่เกาะที่ด้านบนของผนังถ้ำจำนวนมาก บริเวณทางเข้าถ้ำพบพระพุทธรูปขนาดใหญ่ประดิษฐานอยู่ ภายในถ้ำไม่มีป้ายสื่อความหมายเตือนความปลอดภัยและป้ายแสดงเส้นทาง โดยมีบริเวณสะพานปูนเล็ก ๆ เพื่อข้ามหลุมลึกบริเวณตรงกลางถ้ำ ซึ่งมีความลึกประมาณ ๒๐ เมตร เพื่อไปยังโถงด้านในสุดของถ้ำ พบว่าสะพานนั้นไม่ค่อยแข็งแรง หากนักท่องเที่ยวเดินข้ามไปมา อาจเป็นอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้ อีกทั้งในส่วนของการเดินทางในถ้ำยังไม่ได้รับการดูแลและปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดี และพบว่ามีการนำพระพุทธรูปไปประดิษฐานไว้ในจุดที่ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดความกลมกลืนกับธรรมชาติ รวมไปถึงการวางแนวสายไฟฟ้า การติดไฟฟลูออเรสเซนต์ในถ้ำ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในถ้ำ และบริเวณด้านหน้าทางเข้าถ้ำมีการปรับระดับพื้นและทำพื้นปูนซีเมนต์ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ขาดความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของถ้ำ

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก ได้มีการประชาสัมพันธ์ถ้ำสีฟ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยหลังจากมีมาตรการผ่อนปรนจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมถ้ำสีฟ้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งขาดการบริหารจัดการแหล่งธรรมชาติถ้ำสีฟ้าได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากไม่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนและให้คำแนะนำชุมชนในการบริหารจัดการถ้ำสีฟ้าให้เหมาะสมต่อไป

